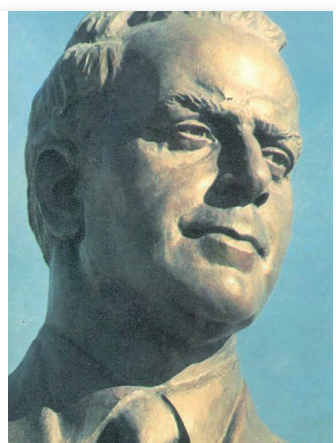

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Huseynov

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir.
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

08 avqust
2024-cü il,
cümə axşamı
№ 141 (6727)
Qiyməti
60 qəpik

Zəngəzur dəhlizi aktuallaşır...

Təhlükəsizlik amili ön plana çıxır

➔ Bax səh. 2

3 qardaş ölkənin “yaşıl koalisiyası” ...

➔ Bax səh. 3

“Həmrəylik Halqası”nın əhatəsi genişlənir

➔ Bax səh. 3

Nüvə müharibəsi riski artır Beynəlxalq aləm narahatdır...

➔ Bax səh. 5

Azad ərazilərdə “Yaşıl Kart” ...

➔ Bax səh. 4

“Yol Xəritəsi” Yaxın Şərq üçün nə vəd edir?

Yaxın Şərqdə vəziyyət gərgin olaraq qalır. Qəzza bölgəsində baş verənlər İsrail ilə Fələstin arasında 80 ilə yaxındır ki, davam edən ədavətin bitməsi üçün indiyədək görülən bütün işlərin fias-koya uğradığını göstərir. Xatırladaq ki, ötən il oktyabrın 7-də HƏMAS qruplaşması İsrailin nəzarətində olan ərazilərə hücum edib. Buna cavab olaraq İsrail ordusu Qəzzada hərbi əməliyyatlara başlayıb.

İyulun 31-də İranda HƏMAS-ın siyasi bürosunun lideri İsmayıl Haniyənin öldürülməsi isə bölgədə gərginliyi daha da artırıb. İran, HƏMAS və “Hizbullah” hadisəyə görə İsraili günahlandırır və bunu cavabsız qoymayacaqlarını bildiriblər. Beynəlxalq ictimayət regionda eskalasiyanın artmasından və miqyasının genişlənməsindən narahatdır. “Böyük yeddilik” (G7) ölkələrinin xarici siyasət idarələrinin rəhbərləri də Yaxın Şərqdə artan gərginlikdən narahatlıqlarını bildiriblər və münəqqişə tərəflərini gərginliyin azaldılması üçün əməkdaşlığa çağırıblar. Bu barədə verilən bəyanatda qeyd olunur: “Biz bir daha bütün tərəfləri gərginliyi azaltmaq üçün konstruktiv fəaliyyət göstərməyə çağırırıq”. G7 ölkələrinin xarici işlər nazirləri, həmçinin vəziyyətin daha da...

➔ Bax səh. 6

Ölümün hər an izlədiyi HƏMAS lideri

HƏMAS hərəkatının Siyasi Bürosunun rəhbəri İsmayıl Haniyənin iyulun 31-də öldürülməsindən sonra əsas müzakirə mövzularından biri onu bu postda kimin özvləyəcəyi ilə bağlı idi. Xatırladaq ki, İsmayıl Haniyəyə qarşı sui-qəsd Tehrandakı iqlamətgahında baş verib. Hadisə İran Prezidenti Məsud Pezeşkiyanın andiçmə mərasimindən sonra qeydə alınıb. Qətdə yaşayan İsmayıl Haniyə möhz İranın yeni seçilən dövlət başçısının inaqurasiya mərasimində iştirak etmək məqsədilə Tehrana gəlmişdi.

İsmayıl Haniyənin faciəli şəkildə ölümü çoxsaylı suallar yaradırdı ki, onlardan biri də möhz varislik mövzusu ətrafında idi. Bəzi analitiklər ehtimallar irəli sürərək bildirirdilər ki, indiki həssas dövəmdə, İsrailin HƏMAS-a ağır zərbələr vurmamasının, liderin öldürülməsinin fonunda hərəkatın Siyasi Bürosuna yeni rəhbər tapmaq asan olmayacaq. Ancaq gözlənilmədiyi kimi belə ehtimallar özünü doğrultmadı və cəmi bir neçə gündən sonra HƏMAS-da İsmayıl Haniyəni özvləyəcək yeni simanın adı bəlli oldu. Bu, hərəkatın Qəzza qolunun lideri Yəhya Sinvardır.

Yəhya Sinvər İsmayıl Haniyənin ölümündən sonra onu özvləlməyə iddialı olan iki...

➔ Bax səh. 6

İrəvanın KTMT müəmması ...

Ermənistanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatındakı (KTMT) fəaliyyəti ilə bağlı müəmmalar hələ də davam etməkdədir. Qeyd edək ki, artıq bir neçə ildir ki, rəsmi İrəvan KTMT çərçivəsində keçirilən fərqli strukturların görüşlərinə qatılmır, keçirilən hərbi təlimlərdə iştirak etmir. Ermənistan 2023-cü il yanvar ayında öz ərazisində KTMT təlimlərinin keçirilməsinə etiraz etmişdi, həmin ilin martında isə öz nümayəndəsini KTMT rəhbərinin müavini vəzifəsinə təyin etməkdən imtina etmişdi. 2023-cü ilin noyabrında Ermənistan baş naziri İrəvanda keçirilən KTMT sammitinin yekun sənədini imzalamamışdı. Bu il fevralın 22-də Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyan Ermənistanın KTMT-də iştirakının “dondurulduğunu” bildirib. Mayın 8-də parlament saati zamanı Paşinyan Ermənistanın KTMT-nin maliyyələşdirilməsindən də imtina etdiyini bəyan edib, daha sonra isə Ermənistan təşkilatının mayın 31-də Almatıda keçirilən KTMT Müdafiə Nazirləri Şurasının işində də iştirak etməyib. Eyni zamanda, Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan KTMT Xarici İşlər Nazirləri Şurasının iyunun 21-də Almatıda keçirilən iclasına da qatılmayıb. Rəsmən hələ də KTMT üzvü...

➔ Bax səh. 7

Redikül müxalifət yenə uduzdu

Ölkəmizdəki redikül müxalifət düşərgəsinin təmsilçilərinin hər mühüm tədbir ərəfasində pozuculuq əməllərinə əl atdıqları, qarayaxma kampaniyaları apardıqları hər kəsə bəllidir. Onlar özlərinin pis əməllərini respublikamızda cari il sentyabrın 1-də keçiriləcək növbədənkənar parlament seçkiləri ərəfasında da davam etdirməyə uğursuz cəhdlər göstərirlər.

Belə cəhdlərdən biri özünü rediküllərin lideri adlandıran AXCP sədri Əli Kərimlinin seçki marafonu başlayanda boykot səslənməsi ilə çıxış etməsi oldu. Əvvəla onu qeyd edək ki, başlanğıcda rediküllərin heç də hamısı Əli Kərimlinin səslənməsinə “hə” demirdi. AXCP-nin Ali Məclisi toplaşanda Əli Kərimlinin bəzi çiyindəşları onun təklifini geri çevirməyə özlərində cəsarət tapmışdılar. Onlar bildirirdilər ki, illərini AXCP-nin sıralarında keçiriblər və böyük siyasətə gəlmək arzusundadırlar. Lakin etirazçı kəsim qarşısında Əli Kərimlinin sətörtüzünü gördü və geri çəkilib...

➔ Bax səh. 4

Qlobal iqtisadiyyat üçün həyəcan təbili

“Sarı jiletliilər” siyasiləşir...

➔ Bax səh. 6

➔ Bax səh. 5

Zəngəzur dəhlizi aktuallaşır...

Yaxın Şərqdə baş verənlər global siyasi münasibətlərə təsir göstərirdi qədər iqtisadi- ticari əlaqələrə də təhdid formalaşdırır. Xüsusilə, Şərq - Qərb ticari yollarından biri sayılan Yaxın və Orta Şərqdə

Təhlükəsizlik amili ön plana çıxır

silahlı qarşıdurmaların proqnozlaşdırılması yeni dövr üçün mühüm çə

ğırışlar formalaşdırır. Artıq bəzi dövlətlər enerji daşıyıcılarının, xü-

susilə neftin qiymətində artıma əl atırlar. Digər tərəfdən, ortada olan

ən əsas məqam ticari yolların təhlükəsizliyinin təminatı məsələsidir. Yaxın Şərqdə başlayacaq genişmiqyaslı hərbi əməliyyatlar iqtisadi geriləməyə yol açan səbəb kimi ortaya çıxa bilər.

Təhlükəsiz və rentabelli...

Azərbaycanın son 4 ildə apardığı fəaliyyət Cənubi Qafqazda və Mərkəzi Asiyada yeni - təhlükəsiz bir mühitin yaranmasına səbəb oldu. Torpaqların işğaldan azad edilməsi, xüsusilə, keçirilən antiterror tədbirləri nəticəsində separatçı terrorçu qruplaşmanın ləğvi bölgənin təhlükəsizlik səqmentinin ən yüksək səviyyəyə çatmasına şərait yaratdı. Beləliklə, növbəti mərhələdə Cənubi Qafqazın həyatında yeni - sabit, inkişafə yönəlmiş dövr başladı. Bu günün rakursundan baxdıqda, bu təhlükəsizlik xəttinin vacibliyi indeksi daha yaxşı nəzərə çarpır. Yeni iqtisadi nizamın formalaşdığı bir zamanda Cənubi Qafqazın stabil və sabit məkan kimi şöhrət tapması, tanınması global layihələrin bizim coğrafiyada təşəkkül tapmasını təmin edən mühüm faktlardan birinə çevrilmə imkanını formalaşdırır. Böli

məsələsidir ki, Azərbaycanda yürüdülmən dövlət siyasəti və bu siyasətin əsas prioritet istiqamətləri ölkəmizin müasir beynəlxalq münasibətlər sisteminə müstəqil siyasət həyata keçirən güclü və nüfuzlu dövlət, həmçinin etibarlı tərəfdaş kimi tanınmasını təmin edib - Asiya ilə Avropanın "təbii körpüsü" adlandırılan, sivilizasiyaların, Şərq və Qərb mədəniyyətləri-

nin qovşağı sayılan Azərbaycan bəşəri dəyərlərin yaşadığımız region üçün spesifikləşdirilməsinə nail olub. Bu gün mühüm bir coğrafiyada sülh və sabitliyin təmin olunması ilkin mərhələdə bölgə dövlətlərinin iqtisadi-siyasi maraqlarına xidmət edir. Burada da enerji, kommunikasiya və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər önə çıxır ki, regional səviyyədəki əməkdaşlıqlar yeni mərhələdə global inkişaf konsepsiyasının aparıcı coğrafi ünsürü kimi müəyyənləşə bilər.

vəziyyətdədir. Füzuli Beynəlxalq Hava Limanı bu mənada xüsusi qeyd edilməlidir. Beynəlxalq statusa malik olan bu hava limanı yükdaşımalarda, səmərəndə xüsusi əhəmiyyət kəşb edir. Zəngəzur dəhlizinin ən mühüm üstünlüklərindən biri isə Avropa ilə Asiyayı birləşdirməklə yanaşı, perspektiv münəqışə vəziyyətində olan Yaxın Şərq regionu ilə də əlaqələndirilməsinin mümkünlüyüdür. Yeni, hətta hərbi əməliyyatlar başlayacağı təqdirdə belə adicəkilən bölgə də məhz Zəngəzur dəhlizi vasitəsilə özünün ticari əlaqələrini davam etdirə bilər.

Bir sözlə, Zəngəzur dəhlizinin aktuallığı bu günün mənzərəsində daha aydın görünür. Bu dəhliz sivilizasiyalar arasında əlaqələri də möhkəmləndirə bilər və yaşadığımız regionda sülhün əsas qərantına çevrilmə perspektivi də yaradır. Nəqliyyat dəhlizinin marşrut xəttinə diqqət yetirdikdə görmək olar ki, Zəngəzur dünyanın "ticarət aortası" olmaq üçün əsas nami-

Yaxın Şərq problemi yeni iqtisadi çağırışlar yarada bilər

Böli, Yaxın Şərq probleminin günü-gündən qabarması Azərbaycanın təşəbbüsü ilə ortaya çıxan Zəngəzur dəhlizi məsələsinə daha da aktuallaşdırır. Bizə yaxın coğrafiyalarda - Rusiya-Ukrayna müharibəsi, Yaxın Şərqdə artan gərginlik və İsrail-İran qarşıdurması fonunda Cənubi Qafqazda danışıqlar yolu ilə əldə edilən razılaşmalar günün həm siyasi, həm də iqtisadi mənzərəsinin xilası kimi dəyərləndirilə bilər. Beləliklə, yaranan fürsət uzun illərdir ki, Şərq-Qərb ticari yolunun ən mühüm və strateji həlqəsi, səqmenti kimi çıxış etmə imkanına malik Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı danışıqların intensivləşməsinə yolaçma eh-

timalını gücləndirir. Post-müharibə dövründə regional inkişafın əsas ünsürlərindən biri kimi məhz Zəngəzur dəhlizi - Şərq-Qərb logistik ticarət və yükdaşıma dəhlizi, onun elementləri, keçid məntəqələri və marşrutları təşkil edə bilər. Böli olduğu kimi, 44 günlük Vətən müharibəsindəki qələbə Azərbaycana regional reallıqları dəyişməklə yanaşı, həm də yeni marşrut təklifi imkanı qazandırır. Ölkəmiz yeni ticarət xətti formalaşdıraraq dünyaya təqdim edir. Mühüm perspektivə malik bu nəqliyyat dəhlizi - Zəngəzur dəhlizi yüksək üstünlüklər vəd etməkdədir.

Niyə Zəngəzur?

İlk növbədə Zəngəzur dəhlizinin Şərq-Qərb marşrutu üzərində ən qısa yol olması faktı diqqəti cəlb edir. Təbii ki, istər yük daşımalarında, istərsə də digər ticarət mübadilələrində ən qısa yolun seçilməsi iqtisadi baxımdan da böyük mənfəət vəd edir. Bu mənada, istər Qərb, istərsə də Şərq kontingentindən olacaq tərəfdaşlar Zəngəzur dəhlizinin reallaşmasında olduqca maraqlıdır.

Digər tərəfdən, ortada ən mühüm fakt - Zəngəzur dəhlizinin təhlükəsiz marşrut sayılması faktı var. Günün əsas tələbi məhz bu amilə əsaslanır. Çünki regionda perspektivi yüksək görülən əməkdaşlıq platformalarında demək olar ki, bütün böyük güclər, region ölkələri iştirak edəcək - təbii ki, istəyindən asılı olaraq. Bu mənada, bütün regional faktorların bu dəhlizin təhlükəsizliyinə qərant olacağına da ümid böyükdür.

Eyni zamanda, infrastruktur baxımından da Zəngəzur dəhlizi olduqca əlverişlidir. Dəhlizin Azərbaycandan keçən hissəsində işlər tam hazırdır. Bundan əlavə dəhlizin əlavə dəstəkçisi sayılacaq digər infrastruktur da hazır

zəddir. Nəticə etibarilə, Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizinin mühüm bir komponenti halına gələcək Zəngəzur dəhlizinin reallaşması dünya üçün yeni iqtisadi reallıqlar vəd edir. Bu reallıqlar isə bütün tərəflər üçün həm iqtisadi, həm də siyasi mənada dividend vəd edir.

fəaliyyətini təkmilləşdirmək üçün Ağbənddə yeni keçid məntəqəsinin layihələndirilməsi işlərinin aparılması ilə bağlı məlumatlar yayılmışdı. Bildirilmişdi ki, Zəngəzur dəhlizinin istifadəyə verilməsi və inkişafı istiqamətində Azərbaycan dövləti tərəfindən mütəmadi

işlər görülür. Bu yol həm də bir xüsusiyyətə görə fərqlənir - yol Avropa ilə Asiya arasında yeni birləşdirici funksionallıq daşıyan marşruta çevrilmə potensialına malikdir. Zəngəzur dəhlizinin reallaşması dəhliz boyunca yaradılacaq dəmir və avtomobil yollarının Şərq-Qərb və Şimal-Cənub marşrutlarına inteqrasiya edilməsinə yol açacaq ki, bu həm Avropa, həm Asiya, həm Türk Dövlətləri Təşkilatı, həm də Çin və digər region dövlətləri üçün çox böyük əhəmiyyət daşıyır. Bu fakt ilk növbədə ümumilikdə Avroasiyanın yeni iqtisadi mərhələyə qədəm qoymasını şərtləndirəcək.

Bundan başqa, Azərbaycanın Xəzərdə qurduğu ən böyük limanın, həmçinin işğaldan azad edilmiş ərazilərdə inşa olunan üç beynəlxalq səviyyəli aeroportun yaradacağı imkanları da nəzərə alsaq, belə bir qənaət ifadə edə bilərik: Zəngəzur dəhlizi beynəlxalq səviyyədə daşımlar üçün ən cəlbədicə marşrutlardan birinə çevrilmə potensialına malikdir. Fərqli aspektlərdə maraqlı doğuran bu dəhliz "dünya adası"nın ən böyük nəqliyyat xətti olmaq imkanına malikdir.

Ermənistan Qərbin təxribatlarına plasdarm olur

Zəngəzurun təhlükəsiz dəhliz kimi ön plana çıxması isə siyasi məqsədləri olan bir sıra güclər tərəfindən də müşahidə edilir. Bunun nəticəsidir ki, hazırda Qərb Zəngəzuru özünün nəzərətinə keçirməyə niyyətlenib. Təsədüfi deyil ki, bununla bağlı yayılan son informasiyada da ABŞ-ın Ermənistanə yeni silah-sursat və hərbi qulluqçular göndirdiyi bildirilir. Belə ki, "Flightradar" global uçuş izləmə xidmətinin məlumatına görə, avqustun 2-də və 3-də ABŞ-ın Rumıniya və Yaxın Şərqdəki hərbi bazalarından Ermənistanın Zvartnots hava limanına doğru 2 hərbi təyyarə qalxıb. Caliber.az-ın etibarlı mənbələrdən əldə etdiyi məlumata

görə, ABŞ Silahlı Qüvvələrinə məxsus "Boeing C-17" hərbi yük təyyarəsi ilə şəxsi heyət hərbi yüklərlə birlikdə Zvartnots hava limanına gətirilib. Aprelin 5-də Brüssel-də imzalanmış sənədin hərbi əməkdaşlığı nəzərdə tutan məxfi hissəsinə uyğun olaraq, Ermənistan silahlı qüvvələrinə ABŞ istehsalı olan yeni nəsil silahlar - snayper tüfəngləri, gecəgörmə cihazları, xüsusi rabitə vasitələri, zirehli zirehli texnika gətirilib. Təyyarədə həmçinin Ermənistan xüsusi təyinatlıları

üçün ABŞ ordusunda istifadə edilən mini-hücum pilotsuz təyyarələri, kiçik ölçülü minalar və digər döyüş sursatları da yer alıb.

Məlumatla görə, bundan əvvəl ABŞ Ermənistan xüsusi təyinatlıları üçün bu sursatlardan istifadə üzrə təlimlər keçirib, bundan sonra Ermənistan

tan tərəfi silahları real şəraitdə sınaqdan keçirmək üçün Kəlbəcər istiqamətində Azərbaycan ordusunun bölmələrinə qarşı hərbi təxribat törədib. ABŞ hərbi yük təyyarələri ilə Ermənistanə çatdırılan külli miqdarda silah və sursatların yerli relyef və hərbi şəraitə uyğunlaşdırıldığı da bildirilir. Bu fəaliyyət zamanı A1 missiyasının

Azərbaycan ordusunun mövqeləri ilə bağlı topladığı kəşfiyyat məlumatlarından da istifadə edilib.

Bildirilir ki, Zvartnotsa enən təyyarələrdən birində İran ərazisindən buraxılan raketlərin və digər təyyarələrin trayektoriyalarını izləyən xüsusi alətlər yer alıb. Bu zaman İran ərazisindən

İsrailə mümkün hücum riski xüsusilə nəzərə alınıb. Gətirilən qurğular Ermənistanın İranla sərhədində yerləşdiriləcək.

Prosesin idarəçiliyi isə heç də Ermənistan hərbcilərinə həvalə edilməyib - bunun üçün 30-50 nəfərlik heyət də Ermənistanə gətirilir. Bu hərbcilərin seçimi də olduqca diqqətlə yerinə yetirilib. Belə ki, onların əksəriyyəti Amerika ordusunda xidmət edən erməni əsilli ABŞ vətəndaşlarıdır. Bundan başqa heyətdə, postsovet ölkələrindən ABŞ-a miqrasiya etmiş slavyan və Qafqaz əsilli insanlar da yer alır. Həmin şəxsi heyət komuflıyay edilib, Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbi geyimi ilə təchiz olunublar və Ermənistan silahlı qüvvələrinin Zəngəzurdakı hərbi bazasında yerləşdiriliblər.

P.İSMAYILOV

5113...

ayrılmış görüş yerlərinin siyahısı açıqlanıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, siyahıda Milli Məclisə növbədənkənar seçkilərdə qeydə alınmış namizədlərin, namizədləri qeydə

bp-nin regional prezidenti Baş nazir Əli Əsədova məktub ünvanlayıb

bp şirkətinin Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə üzrə regional prezidenti Qori Counz "Azəri-Çıraq-Dorinsulu Günəşli" (AÇG) yatağında yeni dördölçülü (4D) yüksək dəqiqlikli dəniz dibi qovşaqlarla seysmik tədqiqat proqramının birinci mərhələsinin başa çatması münasibətilə Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədova məktub ünvanlayıb.

Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, məktubda icra müddəti 5 il nəzərdə tutulan layihənin bp-nin dünyada indiyədək həyata keçirdiyi ən böyük seysmik məlumat toplama proqramı olduğu vurğulanıb.

Bildirilib ki, seysmik tədqiqat

proqramının məqsədi AÇG yatağının arxitektura və maye kontaktının dinamika barədə ətraflı məlumat əldə etməkdir. Tədqiqatın aparılması AÇG tərəfdaşlarına gələcəkdə yatağın işlənilməsinə səmərəli şəkildə optimallaşdırmağa kömək edəcək.

Q.Counz məlumat verib ki, 2024-cü ilin yanvar ayında başlanmış birinci seysmik tədqiqat qrafiki qabaqlamaqla və nəzərdə tutulandan daha az büdcə sərf etməklə tamamlanıb.

Məktubda AÇG yatağının gələcəyinin təmin edilməsində mühüm addım olan bu tədqiqatı dəstəklədiyinə görə Azərbaycan hökumətinə minnətdarlıq bildirilib. Eyni zamanda, Azərbaycan ilə bp arasında sıx əməkdaşlı-

ğın davam edəcəyinə əminlik ifadə olunub.

Baş nazir Əli Əsədov cavab məktubunda Azərbaycan hökuməti ilə bp arasında uzun illərdir davam edən səmərəli əməkdaşlığın növbəti uğur hekayəsi olan bu tədqiqat proqramının həyata keçirilməsinə bp şirkətinin və bütün tərəfdaşların töhfəsini yüksək qiymətləndirib.

Birgə söylərlə adicəkilən proqramın növbəti mərhələlərinin də uğurla icra olunacağına və gələcəkdə AÇG yatağının neftvermə potensialının maksimum reallaşdırılmasına xidmət edəcəyinə əminlik ifadə olunub.

Vurğulanıb ki, Azərbaycan Prezidenti tərəfindən hökumət qarşısında qoyulan prioritet vəzifələrə uyğun olaraq, bp-nin ölkəmizdəki fəaliyyətinə və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığa bundan sonra da davamlı şəkildə lazımi dəstək göstəriləcək.

Parlament seçkilərində seçiqabağı təşviqat üçün yerlər ayrılıb

2024-cü il sentyabrın 1-nə təyin edilmiş Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbədənkənar seçkilərdə seçiqabağı təşviqat üçün

alınmış siyasi partiyaların seçicilərlə görüşlərinin keçirilməsi üçün 3259 açıq, 1854 qapalı otaqla, ümumilikdə 5113 yerin ayrıldığı göstərilib.

3 qardaş ölkənin “yaşıl koalisiyası”...

Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistan “yaşıl enerji” dəhlizinə dair saziş imzalayacaq

Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistan enerji sistemlərinin birləşdirilməsi layihəsinin icrası ilə bağlı birgə müəssisə yaratmaq barədə razılığa gəlib. Mərkəzi Asiya ölkələrinin energetika nazirlərinin Astanada keçirilən görüşündə Azərbaycanın energetika nazirinin müavini Orxan Zeynalov bildirib ki, birgə müəssisə-

nin təsis edilməsində məqsəd Mərkəzi Asiyadan Azərbaycana və daha sonra Avropaya “yaşıl enerji” ixracını koordinasiya etmək və vahid idarəetmə platforması qurmaqdır. Tərəflər arasında “yaşıl enerji”nin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında saziş layihəsinin mətni də razılaşdırılıb və yaxın

vaxtlarda dövlətlərarası sazişin imzalanması nəzərdə tutulur. Qeyd edək ki, mayın 1-də Azərbaycan, Özbəkistan və Qazaxıstanın iqtisadiyyat və energetika nazirləri Daşkənddə keçirilən görüşdə Mərkəzi Asiyanın güənəş və külək elektrik stansiyalarından alınan “təmiz” elektrik enerjisinin körpü rolunu oynayacaq Azər-

baycan ərazisindən keçməklə Avropaya nəqli perspektivlərini müzakirə ediblər. Müzakirələrin yekununda “Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistanın enerji sistemlərinin qarşılıqlı əlaqəsi üzrə Əməkdaşlıq Memorandumu”na imza atıb. Memorandumun davamı kimi ilin sonundak 3 ölkə “yaşıl enerji” dəhlizinə dair saziş im-

zalayacaq ki, bu sənəd beynəlxalq əhəmiyyətli hüquqi istinad olmaqla, Mərkəzi Asiya-Azərbaycan-Avropa formatının təsis edilməsini təmin edəcək. Sənəd bərpaulunan enerji mənbələri, enerji səmərəliliyi, hidrogen, enerji infrastrukturunu, həmçinin rəhbər komitə və işçi qrupunun yaradılması kimi məsələləri əhatə edir.

Qarabağ Bəyannaməsinin əsas bəndlərindən biri...

Üç qardaş ölkənin “yaşıl enerji” üzrə vahid siyasət təşəbbüsləri Şuşada Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) dövlət başçıların qeyri-rəsmi Zirvə görüşündə imzalanan Qarabağ Bəyannaməsinin əsas bəndlərindən birini təşkil edir, sazişdə əsas hədəflərdən biri kimi üzv ölkələr arasında bərpaulunan enerji sahəsində birgə əlaqələrin vahid iqtisadi blokda birləşdirilməsi öz əksini tapıb. Bəyannamənin 11-ci bəndində TDT ölkələri bərpaulunan enerji və enerji səmərəliliyi sahələrində əməkdaşlığın inkişafı da daxil olmaqla enerji sahəsində strateji tərəfdaşlığın daha da artırılması və bu çərçivədə Azərbaycan-Qazaxıstan-Özbəkistan enerji sistemlərinin qarşılıqlı əlaqələndirilməsinə (Yaşıl dəhliz) dəstəyini ifadə edib. Sənəddə, həmçinin türk dövlətləri tərəfindən bərpaulunan geniş enerji potensialının imkanları nəzərə alınaraq “yaşıl enerji”nin üzv dövlətlər və üçüncü ölkələr də daxil olmaqla ixracı və ticarəti üçün geniş enerji sistemlərinin inkişaf etdirilməsi bəyan olunub.

Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistan arasında strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin son illərdə inkişafı yüksələn tempə davam edir və hər iki ölkənin dövlət başçıların qarşılıqlı səfərləri və imzalanan sənədlər, hökumət nümayəndə heyətlərinin görüşləri, biznes-forumların keçirilməsi iqtisadi hərarəti daha da

dərinləşdirməkdədir. Hər 3 ölkə iqtisadi platformada ortaq maraqlara xidmət edən təşəbbüslər və əməkdaşlıq formatını da əsas gündəliyə çevirib və regionda yeni yaradılan enerji-kommunikasiya, nəqliyyat xətlərində birgə təmsil olunmaq iradələrini

Azərbaycanın bərpaulunan enerji mənbələri üzrə proqnozları kifayət qədər ümidvericidir. Xəzərdə və azad edilmiş ərazilərdə böyük potensiallar var. Təkcə Xəzər dənizində külək sayəsində enerji istehsalı üçün təxminən 157

nümayiş etdirməkdədir. Son dövrlərdə global miqyasda geosiyasi mürəkkəb proseslərin dərinləşməsi Mərkəzi Asiya regionunda da təşəbbüskarlığı aktivləşdirib, həm Türk Dövlətləri Birliyi, həm də Avropa İttifaqı (Aİ) ilə integrasiyaya xüsusi önəm verən Qazaxıstan və Özbəkistan Azərbaycanın illərdir ki, bu proseslərdə fəal rolunu və mövqeyini, təcrübəsini nəzərə alaraq ölkəmiz sayəsində Şərq-Qərb ailəsinin üzvünə çevrilmək istəyir.

QVt güc vardır. Azərbaycan hökuməti “yaşıl” iqtisadiyyatın inkişafına tam sadiqdir və “yaşıl hidrogen”i gələcəyinin əsas hissəsi kimi görür. Ölkə artıq onu global təmiz enerji bazarında mühüm oyunçuya çevirə biləcək iddialı “yaşıl hidrogen” istehsalı və ixracı layihələrini həyata keçirmək üçün addımlar atır. Uran hasilatında lider olan Qazaxıstanda da günəş və külək stansiyaları üçün zəngin resurslar var

Xəzər və azad edilmiş ərazilərdəki potensiallar...

ki, hazırda bu sahədə infrastruktur yaradılır. Özbəkistanın da geniş çöllərində günəş enerjisi üçün resurslar xeyli böyükdür. Azərbaycan bərpaulunan enerji mənbələri-nin ölkənin enerji balansındakı payını 2026-cı ilədək 24 faizə, 2028-ci ilə qədər isə 30 faizə çatdırmağı planlaşdırır. Qazaxıstan isə 2025-ci ildə ümumi elektrik enerjisi istehsalında bərpaulunan enerjinin payını 6 faizə, 2030-cu ilə qədər 10 faizə çatdırmağı planlaşdırır, 2050-ci ilə qədər isə bərpaulunan enerjinin ümumi enerji istehlakının azı yarısını təşkil etməlidir. Qazaxıstanın külək potensialı ildə 1 trilyon 820 milyard kilovat/saatdan çoxdur, günəş enerjisi isə 1 trilyon kilovat/saatdır. Özbəkistan hökuməti isə 2030-cu ilə qədər ümumi elektrik enerjisi istehsalında bərpaulunan enerjinin payını 25 faizə, çatdırmağı hədəfləyir. Ölkədə külək enerjisinin potensialı 520 QVt, Günəş enerjisinin potensialı isə 2 trilyon 058 milyard kVt təşkil edir.

Beləliklə, Qazaxıstan, Özbəkistan və Azərbaycanın yeni ittifaqı olan “yaşıl tranzit qovşağı” TDT-nin böyük bir coğrafiyada müasir enerji obrazını formalaşdırmaqdadır. 3 qardaş ölkənin bərpaulunan enerji potensialları bölgədə yeni “yaşıl” enerji dəhlizinin yaradılmasına zəmin yaradır və bu ölkələr Avropanı təmiz, etibarlı və sərfəli enerji ilə təmin edərək qitənin enerji keçidinin lokomotivinə çevrilə bilər. Azərbaycan və Mərkəzi Asiya ölkələri arasında əldə olunmuş razılaşmalar dünya birliyində bu üç dövlətlərinin mövqeyinin möhkəmlənməsi, Avropa ilə əlaqələrin güclənməsi üçün dərin təminat deməkdir.

Onu da qeyd edək ki, BMT-nin noyabr ayında Bakıda keçiriləcək COP29 iqlim konfransı çərçivəsində “yaşıl enerji”yə keçidin inkişafı üçün yüksək səviyyəli silsilə tədbirlər nəzərdə tutulur ki, bu, bərpaulunan enerji ailəsi arasında yeni strateji çərçivənin yaradılması deməkdir. Bu istiqamətdə söyləri yüksək dəyərləndirən Beynəlxalq Bərpaulunan Enerji Agentliyi (IRENA) dövlət başçıları səviyyəsində Mərkəzi Asiya-Azərbaycan Enerji İnvestisiya Forumunun keçirilməsini planlaşdırır ki, bu da regionun digər ölkələrinin də yaşıl koalisiyada birləşməsində əlavə təkanverici rol oynayacaq.

ELBRUS

“Həmrəylik Halqası”nın əhatəsi genişlənir

Budapeştdə Rumıniya-Serbiya Qaz İnterkonnektorunun tikintisinə dair anlaşma memorandumu imzalanıb. Rumıniyanın energetika naziri Sebastyan Burduja və Serbiyanın dağ-mədən sənayesi və energetika naziri Dubravka Dedoviç-Handanoviç tərəfindən imzalanan sazişə əsasən, bu regiondakı qazötürücü sistemlərin BRUA (Bolqarıstan-Rumıniya-Macaristan-Avstriya) qaz kəməri ilə birləşdirilməsi nəzərdə tutulur.

Avropa ölkələri Azərbaycan qazı əldə etmək üçün qaz şəbəkələrini TAP-a integrasiya edir

Cənub Qaz Dəhlizi genişləndirilir

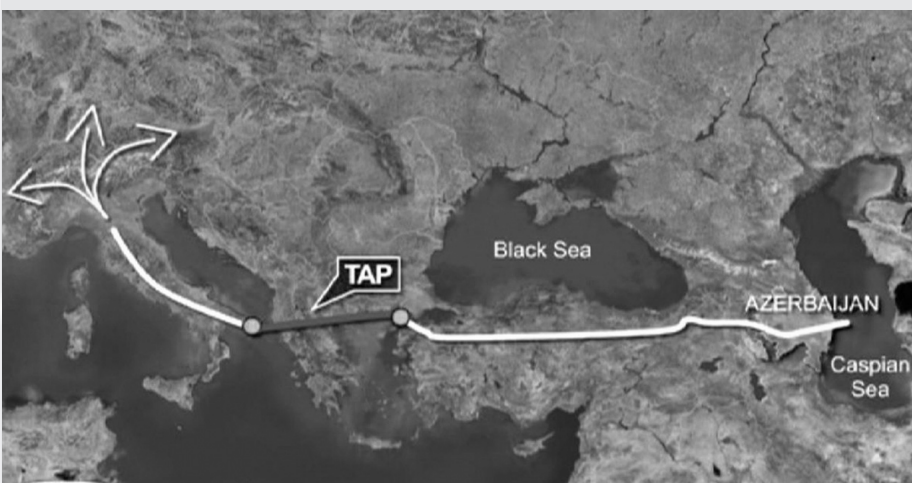
Bu isə Cənub Qaz Dəhlizi şəbəkəsinin daha da genişləndirilməsi və Avropaya yanacaq nəql edən magistral boru xəttinin şaxələndirilməsi deməkdir. Rumıniya və Serbiya gələn il interkonnektorun tikintisinə başlamağı və 2028-ci ilə qədər başa çatdırmağı planlaşdırır.

Qeyd edək ki, Macarıstan, Bolqarıstan və Rumıniya 3 il əvvəl Budapeştdə Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin enerji nazirləri ilə görüşü çərçivəsində boru kəməri sisteminin inkişafı haqqında saziş imzalayaraq qısa müddətdə Azərbaycandan qaz tədarükünü nəzərdə tutan innektorları işlək vəziyyətə gətirib. Bunun ardınca Bolqarıstan-Yunanıstan İnterkonnektorunun işə salınması Azərbaycan təbii qazının həmin ölkələrə Azərbaycan qazının çatdırılması mümkün olub və hər 3 ölkə Trans-Adriatik Boru Kəməri (TAP) ailəsinə üzv olub. Regional qaz sistemlərinin birləşdirilməsinin növbəti mərhələsi BRUA xəttinin TAP-a qoşulması istiqamətində atılan addım olub. Belə ki, BRUA xəttinin 4 ötürücü sistemin operatoru olan “Bulgartransgaz”, (Bolqarıstan), “Transgaz” (Rumıniya), “FGSZ” (Macarıstan) və “Eustream” (Slovakiya) şirkətləri ilə “SOCAR” arasında 2023-cü ilin aprel ayında əməkdaşlığın təşviqinə dair Anlaşma Memorandumu imzalanıb. Avropa İttifaqının enerji məsələləri üzrə komissarı Kadri Simsonun iştirakı ilə baş tutan mərasimdə tərəflər qazın tədarükü ilə bağlı niyyətlərini bəyan ediblər. “Həmrəylik halqası” adlandırılan Bolqarıstan, Rumıniya, Macarıstan və Slovakiyanın təkmilləşdirilmiş ötürücü şəbəkə sistemlərinin TAP-a birləşdirilməsi sayəsində həmin ölkələrə Azərbaycan qazının çatdırılması mümkün olub. BRUA layihəsi Xəzər və Aralq dənizlərindən, Yaxın Şərq və ya Mərkəzi Asiyadan təbii qaz mənbələrinin Mərkəzi və Qərbi Avropa bazarlarına integrasiyasını təmin

edən böyük bir axın arteriyasıdır. BRUA kəmərinin yeni qazpaylayıcı sistemlərə integrasiya olunması Rumıniya və Serbiyanın enerji təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi ilə yanaşı, regional bazara şaxələndirilməsi sayəsində Avropanın Xəzər və Mərkəzi Asiya bölgəsindən yanacaq axınlarının daha geniş coğrafiyada nəqlini də artıracaq. Belə ki, Avropa Komissiyasının ekspertləri hesab edirlər ki, Xəzər dənizindən təbii qazın Mərkəzi və Şərqi Avropaya çatdırılması üçün alternativ marşrutların təmin edilməsi böyük siyasi iradənin nümayişidir və bu məsələdə rəsmi Bakının qətiyyəti tədirolunasıdır. Azərbaycan indiyə qədər Avropa İttifaqının 10 dövləti ilə “Strateji Tərəfdaşlıq haqqında” Bəyannamə və ya sazişlərə imza atıb və qəbul edib. Sazişlərin icrası sayəsində hazırda Azərbaycan qazı Türkiyə, Gürcüstan, İtaliya, Yunanıstan, Bolqarıstan, Rumıniya, Macarıstan, Serbiya və Sloveniyaya ixrac edilir. Bu, Avropa İttifaqına üzv dövlətlərin üdöbirinin Azərbaycanın strateji tərəfdaşına çevrildiyini tədiqləyir.

Alternativ marşrutlar

Türkmən qazı Türkiyəyə çatdırılacaq

Yeri gəlmişkən, Türkmənistan hökuməti qazın Azərbaycan vasitəsilə Türkiyəyə, oradan isə Avropaya çatdırılması istiqamətində işləri başa çatdırmaq üzrədir. Türkmənistan ilə Türkiyə arasında imzalanmış Anlaş-

Rumıniya-Serbiya Qaz İnterkonnektorunun BRUA xəttinə qoşulması isə Cənub Qaz Dəhlizinin yeni seqmenti olmaqla Avropa regionuna əlavə qaz təchizatı baxımından alternativ marşrutlar üçün çərçivə təmin edəcək və Azərbaycanın global rolunu artıracaq. Qaz İnterkonnektorunun genişləndirilməsi Azərbaycan qazının Avstriyaya da nəqliyə imkan verəcək. Həmçinin, paylayıcı sistemlərin birləşdirilməsi sayəsində növbəti mərhələdə Albaniyanın da Cənub Qaz Dəhlizinə integrasiyası nəzərdə tutulur. Eyni zamanda, Slovakiyanın da “Həmrəylik Halqası”nın üzvü kimi, yaxın vaxtlarda enerji sahəsində öz infrastrukturlarını bu ailənin konnektorlarına birləşdirəcəyi gözlənilir.

Avropa ölkələrinin ard-arda qazpaylayıcı şəbəkələrinin Cənub Qaz

Dəhlizinə integrasiyası isə TAP-ın genişləndirilməsini meydana çıxarır. 2027-ci ildən sonra qazın nəql həcmlərinin 20 milyard kub.metrə qədər artırılması TAP və nəql zəncirindəki ötürmə infrastrukturlarının da gücləndirilməsini tələb edir. TAP Əməliyyat Qrupunun icraçı direktoru Luka Skiepati bir neçə gün əvvəl bildirmişdi ki, kəmərin genişləndirilməsinin birinci mərhələsinin həyata keçirilməsi üçün qrup üzvləri tərəfindən yeni xərc portfeli müəyyənəlib və TAP-ın genişləndirilməsinin ilk mərhələsi 2025-ci ildə başa çatdırılacaq. Bu işlər çərçivəsində Avropa interkonnektor layihələrin icra olunmuşca Azərbaycan qazının daha çox Avropa ölkəsinə ixrac edilməsi üçün əlavə imkanlar yaranacaq. Kəmərin ötürücülük gücünün artmasında əsas mənbə “Şahdəniz” yatağından əldə edilən qaz olacaq. Mövcud resursların qiymətləndirilməsinə əsasən, növbəti illərdə ixracın artırılması üçün digər mənbələr də səfərbər olunacaq. Növbəti mərhələdə Xəzəryanı ölkələrin - Türkmənistan və Qazaxıstanın da Cənub Qaz Dəhlizinə qoşulması sayəsində TAP-ın nəql gücü də 2 dəfə artacaq.

Azərbaycan qazının, eləcə də Xəzər dənizinin qaz ehtiyatlarının Türkiyədən keçməklə Avropaya daşınması əhəmiyyətli dərəcədə artacaq.

Beləliklə, Avropa ölkələrinin öz qaz infrastrukturlarını vahid sistemdə birləşdirməsi, TAP-ın genişləndirilməsi və Mərkəzi Asiya ölkələri ilə yeni anlaşma sazişlərinin icrası yaxın 4-5 ildə Avropa İttifaqı bazarına qaz təchizatının iki dəfə artırılmasına səbəb olacaq. Yanacaq əsas ixracatçısı və ötürücüsü Azərbaycanın nəql blokuna daxil olan ölkələrin sayı isə 12-yə çatacaq.

E.CƏFƏRLİ

Əvəzolunmaz nemətlərdən biri

Hər bir cəmiyyətdə müxtəlif düşüncə və mövqelərin işıqlandırılması baxımından söz, fikir və mətbuat azadlığı olduqca vacibdir. Nəzərə almaq lazımdır ki, dövrün gerçəkliklərini, həqiqətlərini özündə əks etdirən məhz mətbuatdır. Mətbuat sayəsində cəmiyyətimiz cərəyan edən proseslər barədə, həqiqətlər haqqında müntəzəm informasiya əldə edir. Elə bu baxımdan da media cəmiyyətin güzgüsü hesab olunur.

Media cəmiyyətin güzgüsü olmaqla, həmin cəmiyyətin mövcud vəziyyətini, mahiyyətini açıb ortaya qoyur. Hətta bəzi məsələlər təhlil olunaraq reallığı nədən ibarət olduğunu da mətbuatın köməyi ilə diqqətə çatdırılır. Məhz elə buna görə də fikir, söz, məlumat azadlığı ölkəmizdə hər zaman qorunduğu kimi, müasir dövrimizdə də mühafizə edilir. Eyni zamanda plüralizmin inkişafı üçün ölkəmizdə bütün imkanlar səfərbər edilir.

Mövzunu “Yeni Azərbaycan”a dəyərləndirən “Bakı xəbər” qəzetinin baş redaktoru Aydın Quliyev bildirib ki, söz, ifadə azadlığı, fikir müxtəlifliyi dövlətlərin, xalqların hərtərəfli inkişafında, cəmiyyətlərin formalaşmasında müstəsna rol oynayır. Onun sözlərinə görə, istənilən ölkədə, o cümlədən Azərbaycanda azad medianın fəaliyyət göstərməsi, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi demokratik mexanizmlərin mövcudluğunun əsas şərtlərindən

biridir. “İnsan hüquq və azadlıqlarının ayrılmaz hissəsi olan söz, fikir və ifadə azadlığı və bunların təminatı hər bir ölkədə demokratiyanın nə dərəcədə inkişaf etdiyinin və demokratik təsisatların nə dərəcədə uğurlu işləməsinin əsasını təşkil edir. Azərbaycan üçün qururverici məqamlardan biri də milli mətbuatımızın 1875-ci ildə əsasının qoyulması ilə bağlıdır. Bu möhtəşəm tarix görkəmli publisist, maarifçi Həsən bəy Zərdəbinin yaratdığı “Əkinçi” qəzeti ilə başlayır. 19-cu əsrin sonları-20-ci əsrin əvvəllərinin bütün dövrü mətbuat nümunələri Azərbaycanda milli-ictimai fikrin, azadlıq ideyalarının oynanışında müstəsna əhəmiyyət kəsb edirdi. Azərbaycan mətbuatının inkişafında 1906-cı ildən dərc olunmağa başlayan “Molla Nəsrəddin” jurnalının təbliğ etdiyi dərin demokratiya və azadlıq ideyaları imperiализmin müstəmləkəçilik siyasətinə, geriliyə, möhumata, cəhəlatə, xurafata qarşı mübarizədə maarif və mədəniyyətin tərəqqisində mühüm rol oynayırdı. Bu dövrün “İqbal”, “Dirilik”, “Təkamül”, “Açıq söz”, “İstiqal” və digər mətbu orqanları Azərbaycanın mədəni həyatına böyük təsir göstərir, xalqı milli mədəniyyətə, milli şüura yiyələnməyə çağırır, milli məfkurənin təşəkkülünə əvəzsiz yardım edirdi. Milli-siyasi birliyə çağırış Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranması ərəfəsində bütün mil-

li mətbuatın başlıca şüarına çevrilərək, ictimai fikrin, azadlıq ideyalarının itirilməsi təhlükəsinin qarşısını alan amillərdən birinə çevrildi. Müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu, Heydər Əliyevin söz, ifadə azadlığından, fikir müxtəlifliyindən və medianın gücündən məharətlə istifadə etmək bacarığı Azərbaycanda vətəndaş müharibəsinin, ölkəmizin parçalanmasının qarşısını aldı, dövlət müstəqilliyimizin

Fikir və söz azadlığı ilə bağlı hədəflər və vəzifələr...

ləri düristcəsinə ölkə və dünya ictimaiyyətinə çatdırmağa çalışan Salatin Əsgərov, Alı Mustafayev, Fəxrəddin Şahbazov, Çingiz Mustafayev kimi tanınmış KİV nümayəndələri erməni faşizminin qurbanı oldular.

Söz, ifadə azadlıqlarının və fikir müx-

təlifliyinin inkişafı 1993-cü ildə Azərbaycan dövlət müstəqilliyinin itirilməsi təhlükəsinin qarşısını alan amillərdən birinə çevrildi. Müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu, Heydər Əliyevin söz, ifadə azadlığından, fikir müxtəlifliyindən və medianın gücündən məharətlə istifadə etmək bacarığı Azərbaycanda vətəndaş müharibəsinin, ölkəmizin parçalanmasının qarşısını aldı, dövlət müstəqilliyimizin

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Fikir, söz və məlumat azadlığının, plüralizmin inkişaf etdirilməsi” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

“Bu siyasət erməni faşizmi nəticəsində milyona yaxın azərbaycanlı qaçqının və məcburi köçkünlərin fundamental azadlıqlarının kobudcasına tapdandığı, Azərbaycanın əzəli bölgəsi olan Qarabağın işğalda olduğu bir şəraitdə həyata keçirilib.

Ölkəmizin demokratik dəyərlərinin ayrılmaz tərkib hissəsi olan söz, mətbuat azadlığına, fikir müxtəlifliyinə sadıqlığını Prezident İlham Əliyevin dəfələrlə səsləndirdiyi fikirlər də təsdiqləyir: “Azərbaycanda azad jurnalistikanın rolu çox böyükdür. Ölkəmizdə demokratik cəmiyyətin formalaşmasında jurnalistikanın çox böyük rolu var və bu rolu yüksək qiymətləndirirəm. Əminəm ki, gələcəkdə də Azərbaycanda söz azadlığı və bütün başqa azadlıqlar təmin ediləcəkdir”.

Yeganə BAYRAMOVA

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə beynəlxalq “Yaşıl Kart” sığorta xidmətindən istifadə mümkün olacaq. İcbari Sığorta Bürosundan bildirildiyinə görə, bununla bağlı Beynəlxalq Bürolar Şurasının razılığı alınmışdır. 2016-cı ildən etibarən İcbari Sığorta Bürosu “Yaşıl Kart” sisteminin idarəedicisi təşkilatı olan Beynəlxalq Bürolar Şurasına üzv kimi bu sistemin

Nəqliyyat vasitələrinin asan və maneəsiz daşınmalarda iştirakı təmin olunacaq

Coğrafi ərazi məhdudiyyəti aradan qaldırılıb

Ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi bərpa edildikdən sonra İcbari Sığorta Bürosu tərəfindən “Yaşıl Kart” təminatı üzrə Azərbaycana münasibətdə coğrafi ərazi məhdudiyyətinin aradan qaldırılması ilə bağlı Beynəlxalq Bürolar Şurasına müraciətlər ünvanlanmış və aparılan qarşılıqlı əməkdaşlıq və sözlər nəticəsində ölkəmizdə bu xidmətin verilməsi üçün razılıq əldə olunub. Belə ki, İngiltərənin London şəhərində keçirilən BS-nin 58-ci Baş Assambleyasının Qərarı ilə “Yaşıl Kart” sisteminin “Coğrafi əhatə dairəsinin siyahısı və avtomobil sığortası direktivi”nin ərazi tədbiqinə dair sənədləri yenilənərək təsdiqlənib. Bununla da, Azərbaycanla əlaqəli coğrafi ərazi məhdudiyyəti aradan qaldırılıb və İcbari Sığorta Bürosunun coğrafi səlahiyyəti ölkənin Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən tanınan ərazi bütövlüyü çərçivəsində yenidən müəyyən olunub. Həmçinin 18 iyul 2024-cü il tarixində Beynəlxalq Bürolar Şurası Katibliyindən bütün üzv bürolara “Yaşıl Kart” modellərində Azərbaycanla bağlı düzəlişlərin edilməsi üçün bildirişlər göndərilib.

Azərbaycan sığorta sisteminə geniş yer alan “Yaşıl Kart” sistemi çoxkomponentli olmaqla stimullaşdırıcı və

motivasiyaedici rol oynayır. Bu prosesdə tənzimləyici və əlaqələndirici funksiya daşıyan İcbari Sığorta Bürosu ölkəmizdə “Yaşıl Kart” sisteminin tətbiqində də əsas təminatçı kimi çıxış edir. Beynəlxalq Yaşıl Kart Sistemində Azərbaycanı təmsil edir və qanunvericiliyin tələbinə uyğun olaraq Bürolar Şurasına üzv olan milli Yaşıl Kart Bürosunun funksiyalarını həyata keçirir. Büronun tənzimləyici fəaliyyəti sayəsində ölkəmizdəki sığorta şirkətləri bir sıra dövlət orqanlarının bu sistemə inteqrasiya edilərək daha əlverişli sığorta xidmətləri əldə olunmasına imkan yaranıb. Məsələn, Dövlət Gömrük Komitəsi ilə İcbari Sığorta Bürosu arasında 2 il əvvəl istifadəyə verilmiş “Yaşıl Kart” mexanizmi ölkəmizdə qeydiyyatdan keçmiş avtonəqliyyat vasitələrinin ölkəni tərk etməmişdən öncə gömrük məntəqələrində etibarlılığını elektron formada müəyyən edir ki, bu da səfərlilik və sığorta hadisələri ilə bağlı ödənişlərin ünvanlı təyinatı baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Belə ki, dünyanın müxtəlif ölkələrində Azərbaycanla qeydiyyatdan keçmiş nəqliyyat vasitələrinin iştirakı ilə baş vermiş sığorta hadisələrinə nəticəsində zərərini ödənişi ilə əlaqədar İSB-yə müraciət edilərkən si-

ğorta şəhadətnamələrinin saxtalaşdırılması hallarına rat gəlinir ki, bu da sığorta şirkətlərinin risk altında qoyurdu. DKG ilə sığorta şirkətləri arasında inteqrasiyanın təmin edilməsindən sonra bu halların qarşısı alınmış və saxtalaşdırma hallarına yol verən nəqliyyat vasitələrinin sığorta xidmətləri üzrə

fəaliyyətində şəffaflaşma halları artıb. Eyni zamanda, elektron sistemlərin inteqrasiya edilməsi sərhəddə keçmə proseslərinin sürətləndirilməsinə, gömrük məntəqələrində “Yaşıl Kart”ın etibarlılığının elektron formada müəyyən edilməsinə şərait yaradıb.

“Yaşıl Kart”ın azad edilmiş ərazilərdə tətbiqi hansı əhəmiyyət kəsb edir?

Məlumdur ki, azad ərazilərdə dayanmadan vüsət alan yenidənqurma və inteqrasiya prosesləri, tikinti və yenidənqurma işləri ilə əlaqədar

da iştirak edən nəqliyyat vasitələri müxtəlif ölkələrdən mal-materyalları həyata keçirir. Azad edilmiş ərazilərdə “Yaşıl Kart” sisteminin tətbiq olunması sığorta hadisələri zamanı sığortalıların maraqlarının müdafiəsi, eləcə də icbari sığorta sisteminin sabitliyi və inkişafını təmin etmək baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyacaq. “İcbari Sığortalar haqqında” qanunun 63.2.2-ci maddəsinə əsasən, Azərbaycanda qeydiyyatdan keçmiş avtonəqliyyat vasitəsinin sahibi Azərbaycanın “Yaşıl Kart”-ını yalnız “Yaşıl Kart” sisteminə fəaliyyət göstərmək hüququna malik olan yerli sığortaçılarla müqavilə bağlayaraq əldə etməlidir. “Yaşıl Kart” üzrə qeydiyyatdan keçmiş nəqliyyat vasitələri azad ərazilərdə sığorta xidmətlərinin təmin edilməsində və asan və maneəsiz daşınmaların həyata keçirilməsində mühüm rol oynayacaq.

Onu da qeyd etmək ki, Azərbaycan və Türkiyə arasında “Yaşıl Kart” sığorta sistemlərinin inteqrasiya edilməsi ilə bağlı müvafiq işlər aparılıb və bu sahədə əməkdaşlığın növbəti mərhələsi kimi azad olunmuş ərazilərdə eyni qarşılıqlı sığorta mexanizmi də tətbiq olunacaq. Bu, Türkiyəyə məxsus avtomobillərin azad ərazilərə daxil olduqda sürücülərdən sənədləri baxılması tələbini aradan qaldıracaq. Bu cür inteqrasiya modellərinin digər türkdillə dövlətlərlə, eləcə də Rusiya, Belarus, Çin, Gürcüstan və digər ölkələrin tənzimləyici sığorta qurumları ilə də tətbiqi nəzərdə tutulur.

E.CƏFƏRLİ

Redikül müxalifət yenə uduzdu

munlu siyasi fəaliyyətdən tamamilə uzaqdır. Əli Kərimlinin niyə boykota çağırış etməsinin motivləri də bəllidir. Bu gün Azərbaycan cəmiyyətində Əli Kərimlinin Qənimət Zahidin, filankəs O. qızının internet kanalları üzərindən təbliğ etdiyi nağıllara inanmaq yoxdur. Söyləmənin otuz ildir ki, AXCP sıralarındadır. “Fəaliyyəti” dövründə isə yalnız qalmaqallarla gündəmə gəlir. Təbii ki, belə birisinin rəhbərlik etdiyi partiya və bütövlükdə redikül kəsim sosial baza qazana bilməz. Əli Kərimlini və onunla həmrəy olan redikülləri seçkilərdən kənar durmağa vadar edən əsas səbəb də məhz sosial baza qıtlığıdır. Bu gün redikül düşürgədə barmaqla sayılacaq qədər az adam var. Əqidalı insanlar Əli Kərimlinin yaramaz əməllərini zamanında dəyərləndirərək onun yanından uzaqlaşılıb.

Ölkəmizdə seçki marafonu uğurla irəlilədikcə Əli Kərimlinin boykot çağırışının iflasa uğradığının, bütövlükdə rediküllərin növbəti dəfə uduzduqlarının şahidi oluruq. Mərkəzi Seçki Komissiyasının təqdim etdiyi statistikadan aydın şəkildə görünür ki, partiyadan gələn seçkilər Azərbaycan cəmiyyətində, o cümlədən də siyasi partiyalarda böyük maraq var və seçkilər ciddi rəqabət mühitində keçəcək. İndiyədək 950 nəfərin deputatlığa namizədliyi qeydə al-

Boykot taktikası iflasa uğrayıb

nıb. Bu barədə Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri Məzahir Pənahov məlumat verib. Onun sözlərinə görə, 287 namizəd 24 siyasi partiyayı təmsil edir. Qeyd etmək ki, seçkilərdə iştirak edən partiyalardan 10-nun sədri öz istəyinə uyğun olaraq namizədliyini irəli sürməyib. O cümlədən Müsavat Partiyasının sədri İsa Qəmbər, Ana Vətən Partiyasının (AVP) sədri Fəzail Ağamalı, Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının (VHP) sədri Sabir Rüstəmxanlı, Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə, Vəhdət Partiyasının sədri Tahir Kərimli, Azərbaycan Demokrat Partiyasının (ADP) sədri Sərdar Cəlalovlu, Ədalət Partiyasının sədri İlyas İsmayilov, Müasir Müsavat Partiyasının sədri Hafiz Hacıyev, Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyasının sədri Fəvaz Quliyev, Haqq Ədalət Partiyasının sədri Əli İnsanov seçkilərdə namizəd olmayıblar. Bir sıra partiyalar isə seçkilərə həm sədrlərin, həm də digər üzvlərin namizədliyi ilə gedirlər. Məsələn, Azərbaycan Milli İstiqlal Partiyasının (AMİP) sədri Arzuhan Əlizadənin namizədliyi qeydə alınıb. O, 27 sayılı Sabunçu

ikinci seçki dairəsindən namizəddir. AG Partiyasının sədri Tural Abbaslının 21 sayılı Nəsimi-Binəqədi seçki dairəsindən namizədliyi irəli sürülüb və partiya sədrinə artıq namizədliyinin qeydə alınması barədə müvafiq vəsiqə təqdim edilib. Azərbaycan Demokratik Maarifçilik Partiyasının (ADMP) sədri Elşən Musayev isə 116 sayılı Qəbələ seçki dairəsindən namizəddir. Azərbaycan Xalq Partiyasının (AXP) sədri Pənah Hüseynin 68 sayılı Sabirabad-Şirvan seçki dairəsindən namizədliyi qeydə alınıb. Böyük Quruluş Partiyasının (BQP) sədri Fazil Mustafanın 26 sayılı Sabunçu birinci seçki dairəsindən namizədliyi qeydə alınıb. Milli Cəbhə Partiyasının (MCP) sədri Razi Nurullayev isə İmişli seçki dairəsindən namizədliyini irəli sürüb. Demokratik İslahatlar Partiyasının (DİP) sədri Asim Mollazadə və REAL Partiyasının sədri İlqar Məmmədov 22 sayılı Nəsimi-Yasamal seçki dairəsindən namizəddirlər. ƏHD partiyasının sədri Qüdrət Həsənzadə isə 36 sayılı Xətai-Suraxanı seçki dairəsindən namizədliyini irəli sürüb. Partiya sədrinə artıq namizədlik vəsiqəsi təqdim edilib.

Rediküllərin boykot çağırışının iflasa uğraması, əksər siyasi partiyaların seçki marafonuna qoşulması bütövlükdə cəmiyyətimizdə demokratikləşmə prosesinə

yətimizdə demokratikləşmə prosesinə inamın artmasının təzahürüdür. Aparılan islahatların nəticəsi olaraq respublikamızda yeni keyfiyyətdə siyasi konfiqurasiya formalaşmışdır. O cümlədən partiyaların yenidən qeydiyyata alınması ilə onların daha məhsuldar fəaliyyətləri təmin olunub. Son seçkilər təsdiqləyir ki, ölkəmizdə inklüziv, kifayət qədər rəqabətli seçki mühiti var və siyasi partiyalar bu fürsətdən istifadə etməyə çalışırlar. Xatırladaq ki, 2015-ci ildə baş tutan parlament seçkilərində 15 siyasi partiya və daha 7 partiyadan ibarət olan bir seçki bloku iştirak edib. Ümumilikdə 125 mandat üzrə 767 namizəd mübarizə aparıb. 2020-ci ildə keçirilən növbədən kənar parlament seçkilərində iştirak etmək üçün rekord sayda - 2431 nəfər müraciət edib. Yenə rekord sayda, 1637 nəfər namizəd qeydə alınıb, lakin yanvarın 31-dək olan dövrdə onlardan 312-si namizədliyini geri götürüb. Namizədliyini geri götürənlərin bir çoxu hakimi Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) üzvləri olublar.

Təqdim olunan statistika özlüyündə ölkəmizdə bərqərar olan demokratik mühitin bir göstəricisidir. Seçki marafonunun hazırkı mərhələdə gedisi onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan sentyabrın 1-də müstəqillik tarixində ən uğurlu seçkilərdən birini keçirəcək. Məğlubiyyət acısı yaşamaq isə rediküllərin alını yazısıdır. Çiyindəşları üçün bu yolu Əli Kərimli seçib və onlar bu yolda həmişə uğursuzluqlara düşər olacaqlar...

Mübarizə FEYİZLİ

Nüvə müharibəsi riski artır

BMT baş katibi təhlükə anonsu verir...

Nəticə etibarı ilə bu təhlükə artıq ən yüksək tribunallardan səslənməyə başlayıb. Məsələn, BMT-nin Baş katibi Quterreş dünyanın yenidən nüvə silahından real istifadə təhlükəsi ilə üzləşdiyi gəldiyini hesab edir. Bunu o, ABŞ-ın Hirosimaya nüvə bombası atmasının 79-cu ildönümü ilə bağlı anım mərasimində BMT Baş katibinin müavini və tərək-silah məsələləri üzrə ali nümayəndəsi İdzumi Nakamitsunun oxuduğu müraciətdə bildirib. “Nüvə silahları və onlardan istifadə ilə bağlı təhdidlər təkə tarix dərsliklərinin səhifələrində deyil, bu cür gündəlik ritorika beynəlxalq münasirətlərdəki vəziyyət fonunda yenidən özünü büruzə verir”, - deyər Quterreş bunun indi dünyanın üzləşdiyi real təhlükə olduğunu vurğulayıb.

BMT-nin Baş katibi əmindir ki, nüvə silahı təhlükəsini nəhayət aradan qaldırmağın yeganə yolu ondan tamamilə imtina etməkdir. “Nüvə müharibəsində qalib ola bilməz və belə bir müharibə heç bir halda başlanmamalıdır”, - o vurğulayıb.

Bəli, qeyd edildiyi kimi bəşəriyyət yeni sınaq qarşısındadır. Artıq davam edən, hətta proqnozlaşdırılan müharibələrin hər birinin yeni mərhələyə - lokal səviyyədən global müstəviyə

transferi hər an baş verə bilər. Hazırkı siyasi gedişat da bunu diqqət etməkdir. Son günlər baş verən mühüm kətkillikləri də nəzərə alsaq, fərqli güclərin, daha doğrusu, maraqlı güclərin münaqişəyə daxil olması artıq aktualıq daşıyır. Məsələn, NATO, dolayısı ilə ABŞ dünənə qədər Mərkəzi Avropada Rusiya ilə “haqq-heşab” cəkməyə hazırlaşdırsa, artıq Yaxın Şərqi müdaxiləsini istisna etmir. ABŞ-ın hansısa münaqişəyə daxil olması isə hərbi platformada qütbləşməni daha da dərinləşdirəcək. Qarşı tərəfi dəstəkləyənlər də geri durmayacaq və bu amil qarşıdurmaların həm sərhəddinə, həm mahiyyətinə, həm də xarakterinə təsir göstərəcək. Və hətta cənab Quterreşin real təhlükə saydığı nüvə məsələsini də yenidən müzakirə predmetinə çevirəcək.

xud orqanlarından birini itirmişdi. 3 gün sonra, 9 avqust 1945-ci ildə sabaha yaxın Naqasakidə, 45 kiloton çəkisindəki “Fat Man” adlı, plutonium-239 atom bombası partladıldı. Hiroshima bombasından üçqat daha ağır və urandan daha radioaktiv, plutonium bombasını şəhərin tam mərkəzinə düşürməyi tutdura bilməyən pilot, 80 min insanın ölümünə səbəb oldu.

“Qiyamət silahı” adlanan nüvə silahları müasir günümüzdə cəmi bir neçə ölkənin arsenalında yer alır. Nüvə silahlarının sayı barədə isə son dərəcə təxmini fikir yürütmək olar. Stokholm Beynəlxalq Sülh İnstitutu (SIPRI) və Amerika Elm Adamları Federasiyasının (FAS) bir neçə il öncə birgə aparıldığı araşdırmalara görə isə hazırda dünyada sadəcə 9 ölkədə nüvə silahı var. Siyahıya 6 min 850 nüvə silahı ilə Rusiya rəh-

ləndirməsi və canlı hərbi qüvvələrini hərəkətə gətirməsi böyük narahatlıqlara yol açır. Nəzərə alsaq ki, yeni dövrün müharibələri özünün bəzi elementləri ilə fərqlənir, başqa sözlə, daha böyükmiqyaslı dağıdıcı komponentlərə əsaslanır, narahatlıqların səbəbsiz olmadığı ortaya çıxır. İki ildən

artıqdır ki, nüvə ritorikasının hakim kəşidiyi Rusiya-Ukrayna qarşındurmasında Qərbin vahid güc şəklində Ukraynaya dəstək olması Moskvanın təhlükəli ssenarilər hədəsini səsləndirməsinə yol açıb. İndi isə Yaxın Şərqi cəhəlləri - İran, Livan, İsrail və başqa dövlətlər olduqca kəskin bəyanatlar səsləndirir, kompromisdən uzaq mövqeyə qoyurlar. Bu isə yuxarıda bəhs olunan təhlükələri daha da real edir.

Qərb cəbhəsindən üzü Şərqi doğru...

Bəzi siyasi analitiklər baş verənləri ABŞ Prezidenti Co Baydenin təşəbbüsü ilə bir neçə mərhələdə keçirilən “Demokratiya Sammiti” ilə əlaqələndirirlər. Hələ 2021-ci ildə siyasi təhlilçilər bu siyasi xətti “yeni dövrün yumşaq yürüşü” adlandırıb, onun nələrə yol açacağına şübhələrini bəllə edirdilər. Bəzi ölkələrdə yumşaq güc yolu ilə öz maraqlarını təmin etməyə, demokratiya pərdəsi altında həmin dövlətləri öz nüfuzu altına almağa çalışan Qərb qanadı yeni şəkildəndirmə xəttində olduğunu bariz faktlarla ortaya qoyur. Həm Avropa cəbhəsində, həm də Şərqi cəbhəsində kompromisdən uzaq davranışları ilə yadda qalan “göy qanad” sakit şəkildə, “ənənəvi demokratik” yolla sıradan çıxara bilməyəcəyi güclərə qarşı monolit təzyiq kampaniyası yaradır. Bu gün Quterreşin bəhsini açdığı həmin “nüvə təhlükəsi” real mənzərənin ortaya çıxardığı siyasi nəticələrdir.

dir:

- Avropada Ukraynanı silahlandırmaq, maddi yardımlarını artıran və hətta Fransanın təmsilində əsgəri yardımlarını belə “əsirgəməyən” Qərb bununla münasibətlərin masa arxasında müzakirəsini istisna edir;
- Şərqi cəbhəsindəki bəzi maraqların aşkar şəkildə nümayiş etdirən Qərb yeni eskalasiya üçün fürsət gördüyünü bütün parametrlər üzrə büruzə verir.

Bəli, “göy qanad” Şərqi qurduğu yeni hərbi koalisiya vasitəsilə öz dayaqlarını daha da möhkəmləndirir. AUKUS Şərqi Çin dənizini, Atlantik sularını, Sakit Okean hövzəsini daim nəzarətdə saxlayacaq gücə çevirmə yolunda inamla irəliləyir. Yaranacaq təhlükə qarşısında isə AUKUS və tərəfdarları (Yaponiya, Cənubi Koreya) Qərbin maraqlarının ifadəçisi rolunda çıxış edir.

Dünyanı dağıtmağa bəs edəcək qədər bomba var

bərlik edir. İkinci yerdə ABŞ dayanır ki, onun da 6 min 450 nüvə silahı mövcuddur. Baydenin ABŞ Konqresi ilə məsləhətləşmədən nüvə silahlarından istifadə hüququ var. Üçüncü yerdəki Fransanın isə sadəcə 300 ədəd nüvə silahı var ki, bundan istifadə hüququ prezidentin səlahiyyətindədir. İlk nüvə silahını 1952-ci ildə sınaqdan keçirən İngiltərə isə 225 ədəd nüvə başlığı ilə siyahının dördüncüsüdür. Bu ölkədə nüvə silahından istifadə hüququ ölkənin baş nazirində və ya onun təyin etdiyi bir millət vəkiliyə olur. Çindəki nüvə prosesləri haqqında çox məlumat yoxdur. 1964-1996-cı illər aralığında ölkədə 45 nüvə silahı sınaqdan çıxarılıb və hazırda Çinin 280 ədəd nüvə silahının olduğu ehtimal edilir. Bu say Çin siyahıda 5-ci yeri qoymağa icazə verir. İlk nüvə silahını cəmi 21 il

bundan əvvəl sınaqdan çıxarmış Pakistan isə təxminən 140-150 nüvə başlığı ilə 6-cı yeri tutur. Pakistanda baş nazir Nüvə Qorqahına nəzarət etdiyi üçün nüvə silahları onun tabeliyində sayılır. 7-ci yerdəki Hindistanın isə 130 və ya 140 nüvə silahı olduğu ehtimal edilir. Burada da nüvə silahlarına baş nazir nəzarət edir. Nüvə silahı olan digər bütün ölkələrdən fərqli olaraq 8-ci yerdəki İsraildə bu silahların istifadə hüququ bir nəfərdə deyil. Beynəlxalq ictimaiyyət İsrailin nüvə silahı olduğundan şübhə eləmir, ancaq İsrail hökuməti indiyə kimi heç vaxt bu barədə rəsmi açıqlama verməyib. Sonuncu yerdəki Şimali Koreyanın isə 10 və ya 20 nüvə başlığı olduğu ehtimal edilir.

Pərviz SADAYOĞLU

Böyük Britaniyanın “Financial Times” nəşri global iqtisadiyyatla bağlı bəddin notlara söykənən açıqlama ilə çıxış edib. Nəşrin analitik qrupunun gözləntilərinə əsasən, dünya səhm və maliyyə bazarlarında gərginliklərin fonunda tənzimləyici yol açacaq proseslər son bir ayda daha qabarıq şəkildə müşahidə edilir. Avqustun ilk həftəsində isə bu gərginlik bir qədər də artır və global bazarlarda səhmlərin satışında investorların tərəddüdləri pessimizmi yüksəldib. Xüsusilə də ABŞ Federal Ehtiyat Sisteminin (FED) məşğulluq və iqtisadi artım məlumatlarını dərc etməsindən sonra qiymətli kağızların faiz dərəcələrində kəskin oynamalar investorların təşvişini gücləndirib. Bu vəziyyətdə investorlara bank sektorunun dəstəyinə ehtiyaclar artır və mərkəzi bankların fond bazarı iştirakçılarına fiziki dəstəyi olmadığı halda global iqtisadiyyatın növbəti böhranla üzləşməsi labüddə olacaq.

“Financial Times”-in şərhinə görə,

Səhm və qiymətli kağızların ucuzlaşması global investorlarda təşviş yaratmaqdadır

“Financial Times” artım indikatorlarını aşağı salıb

Qeyd edək ki, “Financial Times” bir müddət əvvəl global iqtisadiyyatla bağlı gözləntiləri əks etdirən artım indikatorlarını aşağı salıb. Eləcə də, Avropanın investisiya institutları Avropa İttifaqı (AI) regionunda iqtisadi proqnozlarla dəyişiklik edib, Avropa İttifaqı Komissiyasının “Avropa İqtisadi Proqnozları 2024” hesabatında 2024-cü ildə 0,9 faiz, 2025-ci ildə 1,7 faiz, Avrozonada iqtisadiyyatının 2024-cü ildə 0,4 faiz, 2025-ci ildə isə 0,8 faiz artacağı gözlənilir. Hesabata əsasən, AI-də inflyasiyanın 2,5 faiz, avrozonada isə 2,2 faiz olacağı proqnozlaşdırılır. AI-də işsizlik səviyyəsi isə 6 faiz civarında gözlənilir.

Dünya səhm bazarlarında gözlənilən tənzimləyici əsas səbəblərdən biri iqtisadi amillərlə yanaşı, geosiyasi proseslərdə də əlaqədardır. Belə ki, ABŞ-da yaxın aylarda keçiriləcək prezident seçkiləri ərəfəsində siyasi gərginliyin artması, Rusiya və Ukraynada müharibə, xarici mühitin yüksək həssaslığı, dünyada geosiyasi və geoiqtisadi vəziyyətin daha da gərginləşməsi, beynəlxalq lo-

gistik zəncirlərinin pozulması və digər mənfəəti xarici şoklar global investisiya bazarları üçün risklərin siyasi motivini təşkil edir. Xüsusilə də Rusiya-Ukrayna müharibəsi ilə bağlı global iqtisadi zəncirin pozulması, nəqliyyat-enerji-logistika təchizatlarındakı qırıqlar iqtisadi dayanıqlılığını ləngidir. Bundan başqa, AI zonasında alıcılıq qabiliyyətinin zəifləməsi və yüksək faiz dərəcələri fonunda kreditlərin azalması, eləcə də investisiya təşvişinin zəifləməsi səbəbindən Avrozonada iqtisadi artım gözləntiləri də azalır.

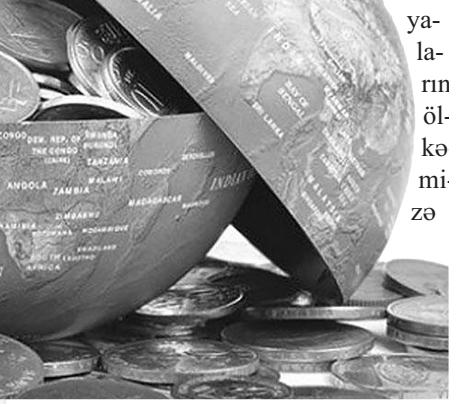
Xatırladaq ki, “Bloomberg” nəşri də bir müddət əvvəl koronavirus pandemiyasından sonra ilk dəfə AB ölkələrində resessiyanın gözlənilməsinə dair ehtimallar irəli sürmüşdü. BMT-nin Ticarət və İnkişaf Konfransının (UNCTAD) Ti-

global bazanın bu cür dəyişkənliyi COVID-19 pandemiyası ərəfəsindəki gərginliklərə bənzəyir. 2019-cu ilin sonlarında dünyanın əsas fond bazarları və birjalarda bu tipli dalğalanmalar daha çox müşahidə edilirdi. İndiki mühit, xüsusilə də əsas aparıcı birjalarda indekslərin dəyişməsi sanki post-pandemiya dövründə eyni proseslərin baş verəcəyinə dəlalət edir. Belə ki, 2 gün əvvəl Tokio Fond Birjasının Yaponiyanın 225 aparıcı şirkətinin səhmlərinin qiymətlərindəki dalğalanmaları əks etdirən “Nikkei” indeksinin 12,4 faiz ucuzlaşması, “Dow Jones” indeksinin və “Nasdaq” indeksinin elektron birjalarda 3,5 faiz dəyər itirməsi vəziyyətin arzuolunmaz məcraya yönəlməsinə qorxusu yaradır. Fond indekslərinin bu cür enişlərinin davamlı olacağı və investorların səhm segmentlərində qeyri-müəyyənliklərin qarşısının alınmayacağı halda maliyyə və biznes fəaliyyətlərində inamın sarsılması da qaçılmaz olacaq. Maliyyə-kredit siyasətində, qiymətli ka-

ğızlar sektorunda bu cür inamsızlıqlar ABŞ başda olmaqla, Avropaya və digər region ölkələrinə də sirayət edəcək.

Qeyd edək ki, global iqtisadiyyatda ümumi artım templəri 2024-cü ilin əvvəllərindən müşahidə edilməkdədir. ABŞ-da 2024-cü ilin ilk yarısında iqtisadi artım 2,8 faiz proqnozlaşdırılırsa da, inkişaf indikatoru 1,4 faiz təşkil edib. Ölkədə investisiya bazarlarında da zəifləmə qeydə alınıb, investisiya alətlərində durğunluq baş verib və aktivlərə sərmayələr azalıb. Xüsusilə də mənzil sektoruna investisiyalar 1,5 faiz azalıb. Eləcə də avrozonada iqtisadiyyatı 2024-cü ilin birinci yarısında cəmi 1,2 faiz artım nümayiş etdirib.

Global maliyyə sektorlarında və xüsusilə də ABŞ və Avrozonada iqtisadi gərginliyi tətikləyən səhm böhranı əsas etibarilə qiymətli kağızlar və daşınmaz əmlak bazarlarına, investisiya alətlərinə daha çox təsir edir. Azərbaycan Avropanın daşınmaz əmlak və səhm, maliyyə sektoru ilə dərindən bağlı olmadığından resessiyaların təsirlərini azaldır.

təsirləri mümkün deyil. Beynəlxalq Valyuta Fondunun (BVF) ötən ay dərc etdiyi “World Economic Outlook” adlı hesabatında qeyd edilir ki, Azərbaycanın makroiqtisadi göstəriciləri əvvəlki ilə nisbətə daha da yaxşılaşacaq. Belə ki, fondun ilin əvvəlindəki proqnozunda Azərbaycanda 2024-cü il üzrə iqtisadi artım 2,5

Azərbaycana hansı təsirləri ola bilər?

faiz proqnozlaşdırıldığı halda, yeni proqnoz ssenarisində ümumi daxili məhsulun (ÜDM) artımı üzrə proqnoz 2,8 faiz səviyyəsinə yüksəldilib. 2025-ci ildə isə iqtisadi artım 2,3 faiz təşkil edəcəyi ehtimal olunur.

Yeri gəlmişkən, 2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında Azərbaycanda iqtisadi artım 4,5 faiz təşkil edib ki, bu da Avropa ölkələrinin göstəricisindən 10 dəfəyə yaxın çoxdur. Ölkə iqtisadiyyatının inkişafında ağırlıq mərkəzi tamamilə qeyri-neft sektorunun üzərinə transformasiya olunmaqdadır və hökumətin neft ÜDM-dən qeyri-neft ÜDM-ə keçid strategiyası özünü doğrultmaqdadır. Hökumətin yaxın müddətdə iqtisadi inkişaf ssenarilərində əsasən, neft-qaz sektorunun tədricən daralacağı şəraitdə iqtisadi artımın əsas hərəkətvərici qüvvəsi qeyri-neft gəlirləri olacaq və 2024-cü ildə ÜDM-in tərkibində qeyri-neft sektorunun payının 7,1 olacağı proqnozlaşdırılır. Ölkəmizdə investisiyaların da artacağı gözlənilir, cari ilin birinci yarısında kapital qoyuluşlarının 11 faizdən çox artması maliyyə-investisiya sektorunun dayanıqlılığına işarə edir.

ELBRUS

“Yol Xəritəsi” Yaxın Şərq üçün nə vəd edir?

İlyas Hüseynov: Yaxın Şərqdə sülhün əldə edilməsi təhlükəsizlik üçün təminat olmalıdır

Yaxın Şərqdə vəziyyət gərgin olaraq qalır. Qəzza bölgəsində baş verənlər İsrail ilə Fələstin arasında 80 ilə yaxındır ki, davam edən ədavətin bitməsi üçün indiyədək görülən bütün işlərin fiaskoya uğradığını göstərir. Xatırladaq ki, ötən il oktyabrın 7-də HƏMAS qruplaşması İsrailin nəzarətində olan ərazilərə hücum edib. Buna cavab olaraq İsrail ordusu Qəzzada hərbi əməliyyatlara başladı.

İyulun 31-də İranda HƏMAS-ın siyasi bürosunun lideri İsmayıl Haniyənin öldürülməsi isə bölgədə gərginliyi daha da artırıb. İran, HƏMAS və “Hizbullah” hadisəyə görə İsraili günahlandırır və bunu cavabsız qoy-mayacaqlarını bildirir. Beynəlxalq ictimaiyyət regionda eskalasiyanın ar-

tmasından və miqyasının genişlənməsindən narahatdır. “Böyük yeddiçilik” (G7) ölkələrinin xarici siyasət idarələrinin rəhbərləri də Yaxın Şərqdə artan gərginlikdən narahatlıqlarını bildiriblər və münafişə tərəflərini gərginliyin azaldılması üçün əməkdaşlığa çağırıblar. Bu barədə verilən bəyanatda qeyd olunur: “Biz bir daha bütün tərəfləri gərginliyi azaltmaq üçün konstruktiv fəaliyyət göstərməyə çağırırıq”. G7 ölkələrinin xarici işlər nazirləri, həmçinin vəziyyətin daha da gərginləşməsindən heç bir ölkə və ya xalqın fayda görməyəcəyini bəyan ediblər.

ABŞ Dövlət katibi Antoni Blinken isə bildirib ki, Yaxın Şərqdə vəziyyətin gərginləşməsi Qəzza zolağında atəşkəs razılaşmasına mane ola bilər. Onun fikrincə, atəşkəs müqaviləsinin bağlanmaması üçün heç bir səbəb yoxdur: “Bütün tərəfləri bu işi sona çatdırmağa çağırıram”. Dövlət katibi deyib ki, Vaşinqton İrana və İsrailə birbaşa mesaj göndərərək Yaxın Şərqdəki gərginliyin artmasının fəsadları barədə xəbərdarlıq edib. Blinken ABŞ Müdafiə Nazirliyi ilə birgə keçirdiyi mətbuat konfransında deyib: “Heç bir ölkə bu münaqişəni qızdır-mamalıdır. Biz müttəfiqlər və tərəf-

daşlarla intensiv diplomatiya aparmı-şığı və bu mesajı birbaşa İrana, həmçinin İsrailə çatdırmışıq”.

O, həmçinin ABŞ-ın İsrailin təhlükəsizliyinə dair “dəmir qübbə” öhdəliyini təkrarlayıb və əlavə edib: “Region ölkələri başa düşməlidir ki, gələcək hücumlar yalnız münaqişəni davam etdirəcək, heç kimin proqnozlaşdırma və tam nəzarət edə bilməyəcəyi təhlükəli nəticələrə səbəb ola bilər”. ABŞ Dövlət katibi Qəzzada atəşkəs danışıqlarında həlledici məqam olduğunu bildirib. Onun sözlərinə görə, ABŞ Prezidenti Co Bayden, Qətər Əmiri Şeyx Tamim Bin Hamad əl Tani və Misir Prezidenti Əbdülfəttah əs-Sisi arasında telefon danışıqları olub, hazırda diplomatik proses son mərhələyə çatıb.

HƏMAS-ın siyasi qanadının yeni rəhbəri Yəhya Sinvarla bağlı suala cavab verən Blinken deyib: “O, atəşkəsə nail olunması ilə bağlı əsas qərar verən şəxs olub. Bu, həlledici məqamdır. Danışıqlar son mərhələyə çatıb və biz inanırıq ki, tərəflər tezliklə fəni xəttinə çatacaqlar”. Blinken bölgədəki həmkarları ilə bir sıra telefon danışıqlarında İordaniyanın xarici işlər naziri Ayman Safadinin söyləyərini yüksək qiymətləndirib. Dövlət katibi ABŞ-ın İordaniyaya tam dəstəyini vurğulayıb.

Fələstin Prezidenti Mahmud Əbbas isə bəyan edib ki, ölkəsi sülh

konfransı çərçivəsində İsrailə yekun statusla bağlı danışıqlara hazırdır. O, Rusiya KİV-inə müsahibəsində deyib: “Fələstin dövləti siyasi baxış formalaşdırıb və 6 ərəb dövləti tərəfindən təsdiq edilərək baxılmaq üçün ABŞ, Avropa İttifaqı və BMT Təhlükəsizlik Şurasının üzvlərinə təqdim edilmiş yol xəritəsi hazırlayıb. Bu xəritənin əsasını İsrailin Qəzza zolağında mövcudluğunun dayandırılmasını nəzərdə tutan hərtərəfli siyasi həll təşkil edir”. M.Əbbas qeyd edib ki, təqdim olunan həll yolu “müəyyən vaxt qrafikinə uyğun olaraq beynəlxalq sülh konfransı çərçivəsində İsrailə yekun statusla bağlı danışıqlara başlamayı və regional təhlükəsizlik mexanizminin işlənilib hazırlanmasını nəzərdə tutur. Bu həll çərçivəsində Fələstin Milli Administrasiyası Qəzza zolağında öz funksiyalarını yerinə yetirməyə hazırdır və İsrailin İordan çayının qərb sahilində, o cümlədən, Qüdsdə bütün birtərəfli düşmənçilik hərəkətlərinə son qoyulmasını tələb edir.

Mahmud Əbbasın bəhs etdiyi “Yol Xəritəsi” reallığa çevrilə bilərmi? Məsələ ilə bağlı qəzetimizə açıqlama verən politoloq İlyas Hüseynov bildirib ki, İkinci Dünya müharibəsindən sonra İsrail və Fələstin dövlətinin yaradılması ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnaməsi qəbul olunub. İsrail dövləti yaradılsa

da, Fələstinlə bağlı məsələ həllini tapmadı. Bu problem davam edir və ərəzi münaqişəsi səngimir. Onun sözlərinə görə, hazırda müharibə humanitar fəlakətə səbəb olub. Ötən ilin oktyabrından Qəzzada davam edən qanlı toqquşma on minlərlə insanın ölümü və böyük dağıntılarla nəticələndi.

HƏMAS-la İsrail arasında gedən müharibənin arealının genişləndiyini deyən politoloq qeyd edib ki, İran və “Hizbullah” qruplaşmasının müharibəyə qoşulması ehtimalı artır: “HƏMAS-ın siyasi qanadının rəhbəri İsmayıl Haniyənin Tehrandə öldürülməsi vəziyyəti daha da gərginləşdirib. ABŞ-da Donald Trampın prezidentliyi dövründə Yaxın Şərqdə bir açılışın icra olunması prosesi gedirdi.

Amma sonra hər şey kökdən dəyişdi. İndi də regionda sabitliyin təmin olunması üçün müxtəlif təşəbbüslər var ki, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri əsasında Yaxın Şərqdə iki dövlətin yaradılması, birgə yaşayışın təmin olunması üçün plan icra olunsun. Bu, bəşəriyyətin müntəzəqi kəsiminin əsas istəyidir. Düşünürəm ki, bu baxımdan Mahmud Əbbasın irəli sürdüyü təşəbbüs dəstəklənməlidir. Çünki məhz “iki dövlət” prinsipi əsasında bölgədə sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunması əsas şərtidir. Yaxın Şərqdə sülhün əldə olunması və təhlükəsizlik üçün təminat olmalıdır. Bunun üçün tərəflər masa arxasında oturub razılığa gəlməlidir”.

Nardar BAYRAMLI

Ölümün hər an izlədiyi HƏMAS lideri

HƏMAS hərəkatının Siyasi Bürosunun rəhbəri İsmayıl Haniyənin iyulun 31-də öldürülməsindən sonra əsas müzakirə mövzularından biri onu bu postda kimin əvəzləyəcəyi ilə

bağlı idi. Xatırladaq ki, İsmayıl Haniyəyə qarşı sui-qəsd Tehrandəki qətlə nəzərində baş verib. Hadisə İran Prezidenti Məhəmməd Pezeşkiannın andıçmə mərasimindən sonra qeydə alınıb.

Qətərdə yaşayan İsmayıl Haniyə məhz İranın yeni seçilən dövlət başçısının inqarasiya mərasimində iştirak etməyi məqsədlə Tehrana gəlmişdi. İsmayıl Haniyənin faciəli

şəkildə ölümü çoxsaylı suallar yaradırdı ki, onlardan biri də məhz varislik mövzusu tərafəndə idi. Bəzi analitiklər ehtimallar irəli sürürək bildirirdilər ki, indiki həssas dövəmdə, İsrailin

HƏMAS-a ağır zərbələr vurmamasının, liderin öldürülməsinin fonunda hərəkatın Siyasi Bürosuna yeni rəhbər tapmaq asan olmayacaq. Ancaq gözlənilirdi ki, indiki həssas dövəmdə, İsrailin

doğrultmadı və cəmi bir neçə gündən sonra HƏMAS-da İsmayıl Haniyəni əvəzləyəcək yeni simanın adı bəlli oldu. Bu, hərəkatın Qəzza qolunun lideri Yəhya Sinvardır.

İki namizəddən biri

Yəhya Sinvar İsmayıl Haniyənin ölümündən sonra onu əvəzləməyə iddialı olan iki namizəddən biridir. Məlum terror hadisəsi baş verəndən az sonra “Reuters” HƏMAS mənbələrinə istinad etdiyi bildirməklə yeni liderin adının məlum olduğu barədə xəbərlər tirajlandı. Həmin xəbərdə daha əvvəl İsrailin sui-qəsd cəhdindən sağ çıxan Xəlid Məşəlin Haniyənin yerinə gələcəyi bildirilirdi. Xəlid Məşəl HƏMAS-ın siyasi liderlərindən biridir. O, 1997-ci ildə MOSSAD-ın sui-qəsd cəhdindən sağ çıxdıqdan sonra İordaniyadan deportasiya edilib. Suriyaya köçən Məşəl 2004-cü ildə Şeyx Əhməd Yasin İsrail tərəfindən öldürüldükdən sonra HƏMAS-ın siyasi lideri seçilib. O, 2004-2012-ci illərdə Suriyada qalıb. Vətəndaş müharibəsi başlayandan sonra Suriyanı tərk edərək Qətərdə məskunlaşıb.

Məşəl barədə verilən məlumatlarda bildirilir ki, zamanında Qəzzada onunla HƏMAS liderləri arasında gərginlik yaşanmış. Onun güzəştə getmək cəhdləri Qəzzada HƏMAS-ın digər liderləri tərəfindən qəzəblə

qarşılanıb. Məşəl gərginlikdən sonra istefa verib və 2017-ci ildə kreslosunu İsmayıl Haniyəyə ötürüb. Daha sonra o, 2021-ci ildə Fələstin diasporunda HƏMAS ofisinin rəhbəri təyin edilib. Lakin artıq Məşəlin İsmayıl Haniyəni əvəzləyəcəyi barədə iddialar keçmişdir. Artıq HƏMAS-da liderlik Yəhya Sinvara keçib. Belə ki, o, HƏMAS hərəkatının Siyasi Bürosunun yeni rəhbəri seçilib. Bununla bağlı hərəkatın yaydığı bəyanatda vurğulanır: “HƏMAS İslami Müqavimət Hərəkatı öldürülən İsmayıl Haniyənin yerinə Yəhya əs-Sinvarın hərəkatın Siyasi Bürosunun rəhbəri seçildiyini elan edir”.

Təkcə ötən ilin oktyabrından bəri onun qətlə yetirildiyi, mühasirəyə alındığı və bu kimi digər xəbərlər yayılıb. Məsələn, ötən ilin noyabr

Yəhya Sinvar kimdir - qısa dosye

Yəhya Sinvar 1962-ci ildə Qəzza Zolağının Misir hakimiyyəti altında olduğu dövrdə Xan Yunis qaçqın düşərgəsində doğulub. Onun həyatının ilk illəri bu düşərgədə keçib. Ailəsi 1948-ci il müharibəsi zamanı Al-Majdal Asqalandan Qəzza Zolağına sığınmış. Yəhya Sinvar orta məktəbi Xan Yunis liseyində bitirdikdən sonra Qəzza İslam Universitetinə daxil olub və burada ərəb dili üzrə bakalavr dərəcəsi alıb.

Kifayət qədər fəal həyat tərzi sürərən Yəhya Sinvar sonradan HƏMAS hərəkatının əsasını qoyanlardan olan Şeyx Əhməd Yasinlə münasibətlər

qurub və sonradan ona yaxınlığı ilə tanınmış. O, ötən əsrin səksəncinci illərinin sonlarında hərəkatın siyasi qanadının qurulmasında fəal iştirak edib. Yəhya Sinvar Şeyx Əhməd Yasinin bir sıra mühüm tapşırıqlarını yüksək səviyyədə yerinə yetirib və ona qarşı olan inamı daha da möhkəmləndirib.

Yəhya Sinvarın hərəkatda fəaliyyət illəri asan keçməyib. O, ilk dəfə 1982-ci ildə həbs olunub və bir neçə ay Fara həbsxanasında cəza çəkib. 1988-ci ildə Sinvar iki İsrail əsgərinin qətlirilməsi və öldürülməsi, həmçinin İsrail ilə əməkdaşlıqda şübhələndiyi dörd fələstinlinin qətlə yeti-

də mühasirəyə alınıb. Yayılan məlumatda vurğulanırdı: “Sinvar dünyadan təcrid olunub və hətta yaraqlılarla əlaqə saxlaya bilirm. Bunkerində gizlənir və orqanları ilə əlaqəsi yoxdur”.

“Yəhya Sinvar bu hücumun komandiridir və o, artıq özünü ölü bilir”. Bu hədə isə İsrail ordusunun sözcüsü, kontr-admiral Daniel Həcərindən mətbuat konfransında gəlmişdi. Həmas liderlərinin hədələyən Həcəri daha sonra deyib: “HƏMAS-ın hərbi və siyasi rəhbərliyi, onun bütün aktivləri məhvə məhkumdur”.

Yəhya Sinvarın ünvanına hədələr həmçinin İsrail prezidentinin dilindən səslənib. “Girovları geri qaytarmağın yeganə yolu Yəhya Sin-

varın ittihamı ilə günahlandırılır. Həmin ilin fevral ayında həbs olundu. Sinvar cəzasının 22 ilini çəkmiş və HƏMAS-ın beş il girov saxladığı IDF əsgəri Gilad Şalit üçün 2011-ci ildə aparılan məhbus mübadiləsi zamanı 1026 nəfər arasında azad olunan ən yüksək səviyyəli fələstinli məhbus olub. Yəhya Sinvar 2017-ci ilin fevralında keçirilən daxili seçkilərdə Qəzza zolağında HƏMAS-ın lideri seçilib. O, 2021-ci ilin martında keçirilən seçkidə yenidən etimad qazanmağa və postunu qorumağa nail olub. Yəhya Sinvar Qəzzadakı ən yüksək səviyyəli HƏMAS rəsmisi olmaqla yanaşı, Haniyədən sonra hərəkatın ən güclü ikinci siması kimi tanınırdı.

vardan qurtulmaqdır”. “Times of Israel” xəbər verir ki, bunu İsrail prezidenti İsaak Herzog deyib.

Prezidentin sözlərinə görə, HƏMAS-ın Qəzza lideri Yəhya Sinvarın tutulması və ya öldürülməsi Qəzzada saxlanılan israili girovların azad edilməsində həlledici amildir. “Günün sonunda başqa seçim yoxdur, döyüşməyə davam etməliyəm, Sinvarı ölü və ya diri götürməliyəm ki, girovların evə qaytarıldığını görə. Bu, reallıqdır və dünya bunu diqqətə almalıdır. Hər şey Sinvarla başlayır və bitir. O, 7 oktyabr qırğınına qərar verən, günahsız insanların qanını tökməyə çalışan, bütün bölgəni alovlandırmaq, Ramazan ayını məhv etmək üçün çalışan, burada və bölgədə birgə yaşayışı

Hər şey Sinvarla başlayır və onunla bitir

məhv etmək üçün hər şeyi edən şəxsdir. Məhz o, terroru bu regiona yerləşdirməyə çalışır, bütün dünya və bütün region bilməlidir ki, məsuliyyət yalnız onu üzərinə düşür və o, bundan xilas olunaçaq. Biz ona imkan verməyəcəyik”, - deyər İsrailin dövlət başçısı bildirib.

HƏMAS-da məlum terror hadisəsi ilə əlaqədar lider dəyişikliyinəndən sonra Yəhya Sinvarın ünvanına təhdidlər daha da şiddətlənib. “HƏMAS lideri tezliklə məhv ediləcək”. Bunu İsrailin Baş naziri Benyamin Netanyahu deyib. Onun sözlərinə görə, İsrail HƏMAS lideri Yəhya Sinvarın, eləcə də terror təşkilatının digər yüksək vəzifəli üzvlərinin harada olduğunu bilir. Baş nazir qəti şəkildə anons edib: “Tezliklə onların hamısı məhv ediləcək”. Bütün ölüm təhdidlərinə baxmayaraq, indiyədək Yəhya Sinvar hansısa bir möcüzə sayəsində onu gözləyən təhlükələrdən qurtulmayı bəcarıb. Bundan sonra nələrin baş verəcəyini əsə zaman göstərəcək. Hər halda onun özü mübarizənin daha qətiyyətlə aparılacağını bildirir...

Mübariz ABDULLAYEV

“Sarı jiletliilər” siyasiləşir...

Yeni Fransa inqilabının rəmzi - “sarı jiletliilər”

Son illərdə dünyanın ayrı-ayrı ölkələri müxtəlif “rəngli” inqilablarla silkələnib. Məsələ burasındadır ki, Yelisey Sarayı da bu və ya digər ölkədə “rəngli” inqilablar ideyalarının yayılmasında açıq və yaxud gizli şəkildə maraqlı olub. Fansa rəsmilərinin Liviya və keçmiş müstəmləkə ərazilərində mövcud hakimiyyətlərə qarşı təhdid fəaliyyətləri, rejimlərin dəyişdirilməsi hədələri ilə bağlı transmilli mediada çoxsaylı məlumatlar yayılarda rəsmi Paris təkid vermək əvəzinə, susmağı üstün tutdu.

Və nəhayət Yelisey Sarayının uzaq coğrafiyalarda digər ölkələr üçün cızdığı mərkəli “rəngli” inqilablar dalğası Fransanın özünə də çatdı. Fransada Sarı Jiletliilər Hərəkatının əsası 2018-ci ildə qoyulub və sonradan digər qonşu ölkələrə yayılıb. Hərəkatın adı kommunal və bəzi digər xidmət işçilərinin geydikləri sarı rəngli uniformadan götürülüb. Bəhs olunan sektorlarda çalışanların işləri ağır, gəlirləri aşağıdır. Məhz bu kateqoriyadan olan insanlar Makronun “isləhatları” səbəbindən yaşayışları-

nın çətinləşməsinə və dözülməz hala gəlməsinə etiraz əlaməti olaraq küçələrə axışdılar. Sonradan isə Makronun siyasətindən narazı qalan digər sektor təmsilçiləri də hansısa bir etirazla başlayanda oyunlarına sarı jiletliilər qatıldı. Beləliklə, deyir bilirik ki, “sarı jiletliilər” yeni Fransa inqilabının rəmzinə çevrilib.

Dünya son illərdə “sarı jiletliilərin” tez-tez Fransanı silkələdiklərinə və hakimiyyətə ciddi narahatlıqlar yaşatdıqlarına şahidlik edir. Məsələn, 2018-ci ildəki permanent etirazlardan sonra Makronun 2019-cu ilin gəlmiş münasibətilə xalqa ünvanladığı müraciətdə ifadə etdiyi absurd, reallıqdan uzaq fikirlər “sarı jiletliilər” tərəfindən, necə deyirlər, top-tüfənglə qarşılandı. Həmin ərəfədə sosial şəbəkələr hərəkat üzvlərinin etiraz platformasına çevrildi. “Siz və sizin silahdaşlar insanlara yuxarıdan aşağı baxmaqda, onları dişsiz, cəmiyyətin qalığı saymaqda davam etməzsiniz, qəzəb nifrətə çevriləcək”. Bunu “Sarı jiletliilər” hərəkatının nümayəndəsi “Facebook” səhifəsində Makronun Yeni il müraciətinə cavab olaraq yazıb. Hərəkat təmsilçisi əhalini yanvarın 5-də etiraz aksiyasına çağırıb. Məktub “Fransa qəzəb içində” (“La France en colère”) qrupu imzası ilə sosial şəbəkədə yerləşdirilib. “Prezident Makron, Fransa xalqının səsinə eşidən. Ukraynadakı “narıncı inqila-

bı” yada salın. Özünüzi qanundan ali, yaxud Fransa xalqının iradəsinəldən yüksək tutmayın”, - deyər “sarı jiletliilər” Emmanuel Makrona xəbərdarlıq edirdilər.

Ötən il “sarı jiletliilər” Parisdə inqilabın artmasını və yaşayışın bahalaşmasına qarşı dəfələrlə nümayişlərə çıxıblar. Nümayiş iştirakçılarının birinin sözlərinə görə, Fransada ölkənin yoxsulluq səhifəsi üçün çox çətin vəziyyət hökm sürür. Onların müalicə almaq, elektrik enerjisi xərclərini ödəmək və keyfiyyətli ərzaq əldə etmək imkanları yoxdur.

Qeyd edək ki, oxşar iqtisadi problemlərdən 2018-ci ildə hərəkatın yaranmasına təkan vermişdi. Son illərin ən böyük üsyanlarından biri olan “sarı jiletliilər” hərəkatı yüksək yatacaq qiymətlərinə və əyalət yollarında sürət möhüddüyüvətlərinə qarşı reaksiya idi. Etirazçıların şüarları tədricən hökumət əleyhinə şüarlara çevrildi - iqtisadi tələblər və yatacağın ucuzlaşması ilə yanaşı, fəallar prezident Makronun istefasını da tələb edirdilər. Makron iqtidarı isə etirazları ya-

tırmaq üçün köhnə üsula - zorakılığa əl atırd. RFI-nin məlumatına görə, polis zorakılığının görüntüləri bütün dünyaya yayılıb - hüquq-mühafizə orqanları etirazçılara qarşı gözyaşardıcı qaz və rezin güllələrdən istifadə edib. Hərəkatın qeyri-rəsmi liderlərindən biri Jerom Rodriges gözüni itirib.

Paris Administrasiyasının etirazlara “demokratik” münasibətini Fransanın keçmiş daxili işlər naziri Kristof Kastaner açıq şəkildə ifadə edə-

rək nümayişçilərin “bədhəyətətlərlə” müqayisəsini aparmışdır. İnsan haqları, “azadlıq, bərabərlik, qardaşlıq” deyərən yüksək səslə qışqıran ölkənin elementar hüquqların tələb edən öz xalqını qətiyyətlə layiq görməsi hakimiyyətin iç üzünü göstərir.

Makron üçün yolun sonu görünür

“Sarı jiletliilərin” gələn ay üçün anonsunu etdikləri etirazların əhatə dairəsi kifayət qədər genişdir. Bildirilir ki, “sarı jiletliilər” Vətəndaş Təşəbbüsü Referendumunun (RİC) Konstitusiyaya daxil edilməsi, əsas mediaların qərəzsiz olması, ümumi qiymət artımının - elektrik, qaz, ərzaq, benzin kimi gündəlik tələbatların qiymətinin artılmasını qarşısinın alınması, vergilərin azaldılması və digər tələblər irəli sürürlər.

Onların tələbləri arasında, həmçinin Fransanın Avropa İttifaqından, eləcə də NATO-dan çıxmaqla bağlı referendum keçirilməsi yer alır.

“Sarı jiletliilər” bu dəfə inflyasiya nəzərə alınmaqla məaşların və pensiyaların artırılmasını, Ukrayna və Yaxın Şərqdə münaqişəyə son qoyulmasını vərdərək, Ukraynaya hərbi qüvvələrin göndərilməsinə qarşı olduqlarını bildirirlər.

Göründüyü kimi, bu dəfə “sarı jiletliilər” Makron iqtidarı qarşısında həm iqtisadi-sosial, həm də siyasi

Makronun çırpıntıları əbəsdir

məzmunlu tələblər qoymaq niyyətindədirlər. İndi Makron hökuməti çox çətin dönəminə yayıdır. Avropa Parlamentində və Milli Assambleyaya seçkilərdəki biabırçı məğlubiyyət Makronun və onun formalaşdırdığı hökumətin cəmiyyətdə tamamilə nüfuzdan düşdüyünə dəlalət edir. Açıq-aydın görünür ki, iqtisadi problemlər, yüksək inflyasiya məngənəsində çəbələyən Fransada həm də siyasi böhran yaşanır və hakimiyyət dəyişikliyi sosial sifarişə çevrilib. İş o yerdə çatıb ki, Makronun istefası aktual bir məsələ kimi gündəmə gəlib. Düzdür, onun özü istefa verməyəcəyini bildirir və hakimiyyətinin legitim olduğunu isbatlamaq üçün müxtəlif beynəlxalq təsisatlara müraciətlər ünvanlayır. Lakin bu dirəniş və çırpıntılar əbəsdir və heç nəyi dəyişməyəcək. Bir qacılmaz reallıq ortadadır ki, artıq Makron üçün yolun sonu görünür...

MÜBARİZ

İmdat Avşar: Qarabağ Azərbaycanın Türk dünyasına bəxş etdiyi bir inci kimi türkdilli şair və yazıçıların könlündə taxt quracaq...

Cana yaxın dost görüşləri ilə daha özəl, daha gözəldir səfərlər. İstanbul səfərimizi də gözəlləşdirən amillərdən biri məhz bu cür dost görüşlərimiz oldu. Türk Ədəbiyyatı Vəqfini ziyarətimiz zamanı vəqfin başqan köməkçisi, “Türk ədəbiyyatı” dərgisinin baş redaktoru, türkiyəli yazıçı, tərcüməçi, Azərbaycan ədəbiyyatının dostu və təbliğatçısı İmdat Avşarın otağına girmək sanki Azərbaycanda- Bakıda imişəm kimi doğma bir aura ilə qarşılaşdıq. Azərbaycanımızın üçrəngli bayrağı, Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrindən Səməd Vurğunun, Bəxtiyar Vahabzadənin fotoları, fərqli-fərqli yazıçı və şairlərimizin kitabları, jurnallarımız otağı bəzəməklə yanaşı, mübhəm duyğular oyadırdı. İmdat Avşarın Azərbaycan sevgisini bil-səm belə, təəccüblənməmək mümkün olmur. Təəccübümü görən həmsöhbətim açıqlamasını da gecikdirmir:

- Azərbaycan və Azərbaycan ədəbiyyatı hər zaman bizimlədir...

Elə müsahibəmizə də bu “qapıdan” giriş edirik:

- Bildiyim qədəri ilə, siz də yaxın günlərdə dönmüsünüz oradan...

- Azərbaycana son gəlişimiz ənənəvi Vəqif Poeziya Günləri ilə əlaqədar idi. Azərbaycan Mədəniyyət Nazirliyi və Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin təşkilatçılığı ilə iyulun 11-14-də Şuşada Vəqif Poeziya Günləri keçirilməli idi. Biz də biletimizi ona uyğun olaraq almışdıq. Türk dünyasından çox önəmli şəxsiyyətlər vardı. Ancaq təəssüf ki, Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən tədbir təxirə salındı. Bizim də biletlərimizi dəyişmək mümkün olmadığından getdik. Sağ olsunlar, Xalq yazıçısı Anarın başçılığı ilə Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin rəhbərliyi bizi- Türk dünyasından gələn yeddi nəfər ədəbiyyatçıni özəl olaraq Şuşaya apardı. Bizim üçün gözlənilməz və çox gözəl bir hadisə idi. Cəmi 10-12 nəfərlik bir heyətlə Şuşaya səfər etdik. Əvvəl bir dəfə də getmişdim- Nətovan günlərinə qatılmışdım. Amma onda adam çox olduğundan könlümcə gözə bilməmişdim. Bu dəfə isə Qarabağı, Şuşanı daha dərinləndirən hiss etmək şansımız oldu. Cıdır düzündü, İsa bulacağını, muzeyləri, Vəqif

məqbərəsini - Şuşada gəziləcək bütün yerləri gözdük. Orada əsas diqqətimi çəkən dağıdılmış şəhərlərin Azərbaycan dövləti tərəfindən bərpası idi. Bu cür sürətlə və əhatəli şəkildə aparılan bərpa işləri bizi çox qürurlandırdı. Qarabağ hazırda Azərbaycan tərəfindən yenidən dirildilən və Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı olmağa layiq bir məmləkətə çevrilir. Əlbəttə, təbiətin bəxş etdiyi, hər zaman Azərbaycan ədəbiyyatından oxuduğumuz, tanıdığımız təbii möcüzələri də görmək bir başqa zövq idi. Xüsusən, Türşsu diqqətimizi çəkdi. Onun tarixini bizə danışdılar. Keçmişdə Türşsu yerin altından fontan vurub çıxarmış. İndi isə ritmik zaman aralığında su gəlir. Biz orada olarkən Qarabağa yenidən qayıdan, köç edən ailələr vardı. Onlarla birlikdə Türşsunun gəlməyini gözlədik. 15-20 dəqiqəyə gələr dedilər və dedikləri kimi də oldu. O suyun axışını izlədik. Onun şəfəli mənbəyini qədr edib çıxdıq, ovucalayıb içdik.

Orada Şuşaya geri döndən insanların gözlərindən xoşbəxtliklərini oxumaq mənim üçün əvəzedilməz bir duyğu idi. İnşallah, bunların hamısını xatirlərimdə yazacağam. Keçmişdə dostlarımız oralarından kədərli, həsrətlə bəhs edərdilər, oralara getmək ən böyük arzuları, xəyalları idi. İndi isə azad edilmiş torpaqlara gedən, orada özünə həyat quran, bundan sonrakı ömrünü orada yaşamağa qərar verən insanlarla tanış olmaq məni də çox sevindirdi.

Bir nüansı da xüsusən vurğulamaq istəyirəm. Şuşaya gedərkən Füzulinin içərilərinə qədr edib çıxdıq. Vəhşiliyin bu qədəri məni çox təəccübləndirdi, təəssüfləndirdi. Füzuli deyilən bir şəhər, qəsəbə tamamilə yerlə - yeksan edilib, yoxa çıxarılıb. Ağdamda, Cəbrayıl, digər yerlərdə də bənzər durumlarıdır. Amma Füzuliyyə ayrıca divan tutulub sanki. Bir insanla, bir xalqla, bir dövlətlə düşmənliyin ola bilər, onu qətl edərsən, əsir alarsan, sürgün edərsən, bu da vəhşilikdir, insanlığa ziddir, amma təbiəti qətl etmək nədir? Tarixi əsərlər sənə nə kimi düşmənlik edə bilər ki, onu o cür qətl etmiş, yerlə yeksan etmiş? Bu, erməni vəhşətinin ən böyük nümunəsi idi. Biz orada olarkən bir tərəfdə yenidən qurulan, abad-

laşdırılan şəhəri, bir tərəfdə isə yandırılmış, yox edilmiş şəhəri gördük.

Çox sevincli haldır ki, Türk dünyası gedərək birləşir. Biz bunun nümunəsini Füzulidə də gördük. Məsələn, Özbəkistan orada Uluğbəy adına tam orta məktəb, Qazaxıstan böyük uşaq yaradıcılıq mərkəzi inşa edir. Şuşada bu il Türk dünyasının ortaq universiteti olan Qarabağ Universiteti tədrisə başlayacaq. Bütün bunlar çox gözəldir. Buraların bir türk torpağı olduğunun, Azərbaycanın məxsus olduğunun sübutudur. Yandırılmış şəhərin üzərində yeni və müasir şəhər inşa edən güclü, qüdrətli Azərbaycan dövləti və ona dəstək olan Türk dövlətləri var. Əminəm ki, çox qısa zamanda Qarabağ Azərbaycanın Türk dünyasına bəxş etdiyi bir inci kimi türkdilli şair və yazıçıların könlündə taxt quracaq, əsərlərinin mövzusunə çevriləcək.

- Bildiyiniz kimi, Qarabağın müxtəlif bölgələrində, azad edilmiş şəhərlərimizdə kitabxanalar da yaradılır və kitabbağışlama kompaniyaları keçirilir. Türk Ədəbiyyatı Vəqfi və şəxsən siz belə bir kampaniyalarda iştirak etdinizmi, edəcəksinizmi?

- Mühəribədən dərhal sonra belə bir kampaniya başlandı, amma Azərbaycan dövləti haqlı olaraq bunu təxirə saldı. Çünki hələ şəhərlər bərpa edilməmiş, kitabxanalar yaradılmamışkən minlərlə, milyonlarla kitabları yığıb aparmağın bir mənası yox idi. Amma Türk Ədəbiyyatı Vəqfi olaraq biz hər zaman belə bir kampaniyalarda iştirak etməyə hazırıq, həvəslilik. Bizim 500-dən çox nəşrimiz var ki, biz onlarla bir böyük kitabxananın kitab ehtiyacını təmin edə bilərik. Türk Ədəbiyyatı Vəqfi Türk dünyasının çox önəmli mərkəzlərindən biridir. Biz Azərbaycan ədəbiyyatına hər zaman önəm vermişik. Hətta sovet dövründə Türkiyədə Azərbaycan ədəbiyyatının ilk nümunələri məhz bizim dərgimizin səhifələrində yayımlanıb. Bəxtiyar Vahabzadə, Nəbi Xəzrinin şeirləri onlardır. 1986-cı ildə Bəxtiyar Vahabzadənin kitabı Türk Ədəbiyyatı Vəqfi tərəfindən çap olunmuşdu. Yəni biz hər zaman Azərbaycandan, Azərbaycan ədəbiyyatından yanındaydıq. Elə sizin vasitəsilə Azərbaycan

Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyinə də müraciət edirik ki, işğaldan azad olunmuş torpaqlarda kitabxanaların yaradılması və zənginləşdirilməsi yönündə keçiriləcək bütün kampaniyalara öz kitablarımızla dəstək verməyə hazırıq.

- “Türk ədəbiyyatı” dərgisinin hansısa sayının sırf Qarabağın şair və yazıçılarına, Qarabağ ədəbiyyatına həsr olunması kimi bir layihəniiz ola bilərmi?

- Biz “Türk ədəbiyyatı” dərgisində hər zaman Qarabağa, qarabağlı şair və yazıçılara yer veririk. Məsələn, “Qarabağdan doğan Günəş və Ay. Xurşidbanu Nətovan. Fatma xanım Kəminə” ki-

tabını, eləcə də “Qarabağ hekayələri” kitabını çap etmişik. Şuşa Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı elan olunarkən biz “Türk ədəbiyyatı” dərgisinin 2023-cü il dekabr sayını Şuşa özəl sayı etdik. 2024-cü ilin may ayında isə Şah İsmayıl Xətəinin 500 illik yubileyi münasibəti ilə Şah İsmayıl Xətəiyə özəl say çap etdik. Yəni qısacası, “Türk ədəbiyyatı” dərgisi Azərbaycansız, Qarabağsız olmaz. Mütləq ki, həm keçmiş, həm də indiki dövr qarabağlı şair və yazıçıların əsərlərini dərgimizdə yayımlayırıq, yayımlamağa da davam edəcəyik.

Şahənə MÜŞFİQ

İrəvanın KTMT müəmması ...

Ermənistanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatındakı (KTMT) fəaliyyəti ilə bağlı müəmmallar hələ də davam etməkdədir. Qeyd edək ki, artıq bir neçə ildir ki, rəsmi İrəvan KTMT qərarəndə keçirilən fərqli strukturların görüşlərinə qatılmır, keçirilən hərbi təlimlərdə iştirak etmir. Ermənistan 2023-cü il yanvar ayında öz ərazisində KTMT təlimlərinin keçirilməsinə etiraz etmiş-

di, həmin ilin martında isə öz nümayəndəsini KTMT rəhbərinin müavini vəzifəsinə təyin etməkdən imtina etmişdi. 2023-cü ilin noyabrında Ermonistan baş naziri İrəvanda keçirilən KTMT sammitinin yekun sənədini imzalamamışdı. Bu il fevralın 22-də Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyan Ermənistanın KTMT-də iştirakının “dondurulduğunu” bildirib. Mayın 8-də parlament saatı zamanı Paşinyan Ermə-

nistanın KTMT-nin maliyyələşdirilməsindən də imtina etdiyini bəyan edib, daha sonra isə Ermənistan təşkilatın mayın 31-də Almatıda keçirilən KTMT Müdafiə Nazirləri Şurasının işində də iştirak etməyib. Eyni zamanda, Ermənistan xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan KTMT Xarici İşlər Nazirləri Şurasının iyunun 21-də Almatıda keçirilən iclasına da qatılmayıb.

Fəaliyyətini dondurduğunu iddia edən İrəvan bağları tam qopara bilmir

Bəli, Ermənistanın tədbirlərində iştirak etmədiyi qurumdan çıxması hələ də təsdiqlənməmişdir, Paşinyan administrasiyası bu “faktı” ölkəsinin “Qərbdə inteqrasiya” yolu seçməsi ilə əlaqələndirir. Əslində qurum heç bir hərbi məna daşımayan Ermənistanın KTMT-də yoxluğu faktiki heç yeni dəyişməyəcək - bu ölkə

qurumda hansısa yüksək səviyyəli silahlı bölmə və ya təchizatla təmsil olunmur. Eyni zamanda, yayılan məlumatlara görə artıq bir müddətdir ki, Ermənistan KTMT üzvlüyü ilə bağlı üzlük haqqı da ödəmir. Bunun əksinə, qurumun Nizamnaməsinə zidd olaraq Ermənistan iki ildir ki, KTMT-nin qarşı qütbü kimi dəyərləndirilən ABŞ ilə “birgə təlim” keçir. “Eagle Partner” adlı Ermənistan-ABŞ birgə təlimləri ilk dəfə ötən ilin sentyabrında reallaşmışdı. Bu dəfə isə iyulun 15-dən 24-dək Ermənistanda “Eagle Partner 2024” adlı birgə erməni-amerikan hərbi təlimləri keçirilib.

Bu ölkənin siyasi rəhbərliyi fərqli güclərin, xüsusilə ABŞ və Aİ-nin “əl oynacağı”na çevrilməklə yeni reallıqlar formalaşdıracağını düşünür. Amma bu kimi bəsit düşüncə ilə sadəcə özünü uçurumun bir addımına “yətirə bilən”

KTMT-yə “yox” deyir, ABŞ ilə təlim keçir...

Paşinyan hakimiyyəti ciddi təlatümlərlə qarşı-qarşıya olduğunu deyən hələ dərk etməyiblər. “KTMT-dəki fəaliyyətimizi dondurduq” deyib illərdir tavanı altına sığındığı hərbi ittifaqa arxa çevirən Ermənistan Qərb “çötirinin” silah-sursatına, təlimlərinə susayıb. Ermənistan yalançı “şirin vədlərə” uyub bölgədə qeyri-adekvat mövqedən çıxış etməzdən qabaq iki dəfə düşünməlidir - İrəvan “hərbi fon”unu bir anda KTMT-dən “NATO-ya” dəyişəcəyini fikirləşir. Belə olan təqdirdə KTMT medalıonunun arxa üzündə Avrasiya İqtisadi İttifaqında hansı “üzü” təmsil olunacaq?

Yenə də imtina...

Rəsmən KTMT üzvü olan Ermənistan yenə də analoji mövqeyini davam etdirir. Belə ki, İrəvan KTMT-nin sentyabrın 3-dən 15-dək Qırğızıstanda keçiriləcək “Qarşılıqlı fəaliyyət-2024” təlimində iştirakdan imtina edib. Bu barədə təşkilatın mətbuat xidməti məlumat yayıb. “Ermənistan tərəfi təlimlərdə iştirak etməyi planlaşdırmadığını açıqlayıb”, - məlumatda bildirilib.

Qeyd edək ki, Ermənistan KTMT-nin Rusiya Qvardiyasının rəhbərliyi ilə avqustun 14-dən 16-dək Novosibirskdə keçiriləcək “Kobalt-2024” təlimlərində də iştirakdan imtina edib. Yayılan məlumatda göstərilib ki, tədbirdə Rusiya, Belarus, Qazaxıstan, Tacikistan və Qırğızıstanın nazirlik və idarələrinin nümayəndələri iştirak edəcəklər. “İştirakçılar təcrübə mübadiləsi aparaçaq və xüsusi təyinatlı bölmələr arasında qarşılıqlı fəaliyyət bacarıqlarını təkmilləşdirəcəklər. Xüsusi tə-

minatlılar aviasiya və PUA-lardan istifadə edərək binalara və nəqliyyat vasitələrinə basqın etmək, girovları azad etmək və yaraqlıları zərərsizləşdirmək üçün məşq edəcəklər”, - məlumatda bildirilib.

Əslində Ermənistan hakimiyyətinin KTMT ilə bağlarını tam qoparmamasının ilkin səbəbi məhz Aİ-dir. Statistik rəqəmlərə nəzər saldıqda belli olur ki, Ermənistanın xarici ticarət dövriyyəsinin ən mühüm hissəsi məhz MDB məkanı ilədir. Başqa sözlə, həm KTMT-

də, həm də Aİ-də tərəfdaş olduğu ölkələrə arxa çevirmək İrəvan üçün yaxşı perspektiv vəd etmir. Məsələn, Ermənistanın ən böyük xarici ticarət tərəfdaşı Rusiya, Belarus və Qazaxıstandır. İxrac həcminə görə də ilk üçlükdə Rusiya, Belarus və Qazaxıstan yer tutmaqdadır. İdxalla bağlı göstəricidə isə sadəcə siyahıda üçüncü olan Qazaxıstanı Ukrayna əvəzləyir. Bu göstəricilərə əsliində Ermənistanın iqtisadi durumundan çox siyasi durumunu göz önünə gətirir. Bu gün KTMT-də iştirakdan imtina etməklə həm də dolayısı ilə Rusiyadan imtina etdiyini bildirən Ermənistan odla

Ail qorxusu...

oynayır. KTMT-də özünü “donduran” Ermənistanın qaz təchizatı birbaşa Rusiya ilə əlaqələndir - belə olan halda, İrəvan qışda sözün əsl mənasında donmalı olar. Bunu düşünməyən Ermənistanın siyasi hakimiyyəti ölkəsinə artıq təhlükələr qarşısında qoymaqdadır. Hərbi müttəfiqliyin ardından, iqtisadi partnyorluğun da üstündən xətt çəkməli olacaq Ermənistanı daha ağır şərtlər gözləyir...

S.İSMAYILZADƏ

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544
“Azərmetbuatıyayımı” ASC - 0124411991, 0124404694
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Türkistan Media Group” MMC – 050 241-48-23
“Region Press” MMC – 055 316-79-01
“Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Beynəlxalq Alpinizm Günüdür

Yeganə BAYRAMOVA

Onlar insan ayağı dəyməyən yerlərdən keçirlər. Dağlarda bədbəxt hadisə baş verən zaman ən müasir vertolyotlar, avtomobillər, heç bir texnika köməyə gedə bilməyəndə yalnız həmin şəxslər bu çətin işin öhdəsindən gəlirlər. Ölüm təhlükəsi olsa da, həmişə dara düşən insanların köməyinə tələsirlər.

1786-cı il avqustun 8-də iki nəfər isveçrəli - həkim Mişel Qabriel Pakkard və dağ bələdçisi Jak Balm Alp dağlarındakı Monblan zirvəsinə qalxıb. Məhz bu tarix dünyada Beynəlxalq Alpinizm Günü və ya Alpinist Günü kimi qeyd olunur. O vaxtdan uca zirvələrə qalxmağı alpinizm adlandırmağa başladılar.

Əslində bir çoxları alpinizmi idman adlandırmaq istəmir, ancaq burada fiziki cəhətdən güclü və səbirli idmançılar toplaşır. Yalnız cəsur, dözümlü və igid adamlar sərt küləkdə, 30 dərəcə şaxtada dağların hər saniyə uça bilən bağlanmış çıxıntılarında, yumşaq qarla örtülü təhlükəli yamaclarından keçə bilər. 18-19-cu əsrlərdə avropalı varlı təbəqənin boş vaxtlarını qiymətləndirmək və stabil keçən həyatlarını yeni macələrlə bəzəmə nəticə-

sində bir idman növü sayılmağa başlayan alpinizm, 20-ci əsrin əvvəllərində başqa xalqların da maraq dairəsini əhatə etməyə başladı.

Alpinistlər çox vaxt idman məqsədi ilə zirvəyə qalxarkən elmi araşdırmalar da aparırlar. Onlar uca dağ metrostansiyalarında işləyir, dağlarda su-elektrik stansiyalarının tikintisində iştirak edir, 7 min metr hündürlükdə müxtəlif aparatlar yerləşdirirlər.

Beynəlxalq Alpinizm Günü sərhəd tanımır, kişiləri və ruhen möhkəm qadınları birləşdirir. Yüksəklikləri fəth edənlər Alpinizm Günündə görüşlər keçirir, təcrübə mübadiləsi aparır, yeni rekordlar müəyyən edir, təsirli tamaşalar göstərirlər. Dünyanın bəzi şəhərlərində idman klubları həmin gün yarışlar, konsertlər və digər bayram tədbirləri təşkil edirlər.

Beləliklə, 8 avqustu yalnız dağ zirvələrini fəth edənlər deyil, həm də sənaye alpinizmi ilə məşğul olanlar öz bayramları hesab edirlər. Məlumdur ki, dünyada hər il göydələnlərin, hündürmərtəbəli binaların sayı artır. Belə mütəxəssislər binaların fəsadlarını və pəncərələrini yuyur, rəngləyir, təmir edir, qardan və sırsıradan təmizləyir, kondisionerləri montaj edirlər.

Ən vacib duyğu üzvümüz...

Yeganə BAYRAMOVA

Göz xəstəlikləri niyə yaranır?

Görmə qabiliyyətini itirmiş insan sanki qanadı qırılmış quşa bənzəyir. Gözlərimiz informasiya, hiss və emosiyadır. Ətraf mühiti tanımaqda və duymaqda bizə yardımçı olan ən əsas duyğu üzvümüzdür. Gözlərimiz olmasaydı, bizi əhatə edən gözəllikləri, dünyanı tanıya bilməzdik. Ona görə də insan görməsini itirdiyi anda özünü hər şeydən məhrum olmuş kimi hiss edir.

Görmə qabiliyyəti zəif olan insanlar daha ehtiyatla hərəkət edir, hətta bir çox hallarda ötrəfdakıların yardımına ehtiyac duyurlar. Oftalmoloqlar isə bu insanların əməliyyat edib, onlara yeni həyat bəxş edirlər.

Yeri gəlmişkən, artıq 20 ildir ki, avqustun 8-i Beynəlxalq Oftalmoloq Günü kimi qeyd edilir. Bu günün qeyd edilməsi göz cərrahiyyəsi sahəsində çox böyük uğurlara imza atmış professor, mikrocərrah-oftalmoloq, Rusiya Tibb Elmləri Akademiyasının akademiki Svyatoslav Fyodorovun doğum günü ilə əlaqədardır. Avqustun 8-də dünyanın bir çox ölkələrində oftalmoloqlar pulsuz müayinələr və əməliyyatlar həyata keçirirlər.

Göz xəstəlikləri niyə yaranır?

Gözlərimiz daim qağıya ehtiyacı olan ən həssas orqanlarımızdan biridir. Təbii olaraq gözlərdə müxtəlif genetik və ya ətraf mühitin təsirləri nəticəsində xəstəliklər yaranı bilər. Göz xəstəlikləri göz

qapaqlarında, göz yaşı kanallarında, gözün ətrafındakı sinir toxumalarında və s. meydana gələn bütün xəstəliklərdir.

Gözlərdə ağırlıq və ağrı hissi, gözə hər hansı bir cismin qaçması hissi, gözlərin tez-tez qaşınması və qızarıqlıq, sulanma, yaşarma, görmə qabiliyyətinin zəifləməsi, görmə sahəsinin daralması, göz qapaqlarında şişlik, gözləri qıyaraq baxmaq və s. kimi hallar göz xəstəliklərinin əlamətidir. Göz xəstəliklərinin yaranmasında ən geniş yayılmış səbəblər bunlardır:

Görməyə mane olan az və ya həddindən çox işıqlı yerdə çalışmaq, gözə yad cismin qaçması nəticəsində yaranan narahatlıqlar, diabet xəstəliyinin fəsadları, genetik amillər, gözlərdə quruluq, sinuzit, baş ağrısı, qrip və s. xəstəliklərin əks təsirləri.

Hazırda müasir tibb göz xəstəlikləri ilə yüksək səviyyədə mübarizə aparır. Amma hələ də insanlar gözə aid olmayan digər xəstəliklərin korluq yaradacağını bilmir. Təhlükə heç gözləmədiyiniz yerdən gələ bilər...

19 milyon uşaq əziyyət çəkir...

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) məlumatına görə, dünyada görmə funksiyasının pozulmasından əziyyət çəkən 2,2 milyard insan var. Xüsusi olaraq qeyd olunub ki, görmə funksiyasını itirən insanların 82 faizi 50-dən yuxarı yaş qrupuna daxildir. Görmə funksiyasının pozulmasından əziyyət çəkənlərin 19 milyonunu uşaqlar təşkil edir.

Sevimli ev heyvanı
Pişiklər haqqında bilmədiklərimiz...

Pişiklər insanlar tərəfindən əhlilləşdirilən yeganə asosial heyvandır. Çoxları tənha və müstəqil hesab edilsə də, insanlarla möhkəm bağlar qura bilirlər. Görünür, bu heyvanlar insanlara qarşı qarışıq hisslər keçirirlər. Belə ki, bir tərəfdən bizimlə yaşadıkları minlərlə il ərzində insanlara çox bağlanmışlar, digər tərəfdən isə istənilən pişik öz başının çarəsinə baxa bilər və sahibinin qayğısına ehtiyac duymur.

9 min il əvvəl pişikləri ilk dəfə əhlilləşdirənlər Yaxın Şərqdə fermerlər olub. Sonra isə Qədim Misirdə olan pişiklər tacirlərlə birlikdə müxtəlif ölkələrə gəmilərdə səyahət etməyə başladılar. Bu gün pişiklər Antarktidadan başqa bütün qitələrdə yaşayırlar.

Pişiklər tək qalarsa...

Pişiklər sahibləri ilə bağlar yaradan varlıqlardır. Onlar tək qaldıqda stress və narahatlıq yaşaya bilərlər. Buna görə də sahibini gözdən qaçırmamağa çalışır və hər yerdə onun arxasınca gedirlər. Bu davranış xüsusilə tərkd edilməsi və ya keçmişdə travma keçirmiş pişiklərə aiddir.

22 il öncə...

Avqustun 8-i Ümumdünya Pişik Günüdür. Bu günün qeyd edilməsi Beynəlxalq Heyvanlara Qayğı Fondunun (IFAW) təşəbbüsü ilə başlandı və 2002-ci ildən bəri hər il qeyd olunur. Məqsəd sığınacaqlarda qağıya ehtiyacı olan, ağır yaşayış şəraiti ilə mübarizə apararaq və zorakılığa məruz qalan pişiklər haqqında insanları məlumatlandırmaqdır.

Eşitmə qabiliyyəti insanlardan çoxdur

Ümumdünya Pişik Günündə fürsətdən istifadə edib pişiklərlə əlaqədar bir çox maraqlı məqamı diqqət yetirək. Pişiklərin bu-

run izləri insanın barmaq izləri kimi unikaldır və hər pişik fərqlidir. Kürk rəngləri və naxışları genetik faktorların birləşməsinin nəticəsidir. Eşitmə qabiliyyəti insanlardan daha çox inkişaf etmişdir. Onlar ultrasəs səsleri eşidə bilirlər.

Xüsusi yerləşir var ki, bu da onlara yavaş

və sakit yeriməyə imkan verir. Gözlərini qırpmayla ünsiyyət qura bilirlər. Göz qırpmay sizin rahat və mehriban olduğunuza işarədir. Bəzi pişiklər suda üzməyi və su ilə oynamağı xoşlayırlar. Ancaq bir çox pişik sudan qaçır və islanmağı sevmir.

Başqa heyvanlarla dostluq...

Günəşdən və isti yerlərdən həzz almağı sevirlər. Bu səbəbdən onlar tez-tez günəşli pəncərələrdə və ya isti yerlərdə yatırlar. Öz növlərindən başqa digər heyvanlarla, məsələn, itlər və hətta quşlarla dostluq edə bilirlər.

Titrəyiş tipləri...

Pəncələri tək-cə olvarını tutmaq və cızmaq üçün deyil, həm də bədən tarazlığını qorumaq üçün vacibdir. Pişiklərin quyuqları onlara emosional vəziyyətlərini ifadə etməyə kömək edir. Məsələn, sürətlə qaçmaq narahatlıq və ya qəzəb əlamətidir.

Bədəndəki titrəyiş tipləri onlara yaxınlaşan təhlükəni hiss etməyə kömək edir. Bu titrəmələr onların hissələrini stimullaşdırır. İnsanlar kimi tərləmə qabiliyyəti yoxdur. Onlar ağızlarını açıq və temperaturu idarə etmək üçün nəfəs alırlar.

İdman

Yeniyyətmlər arasında Respublika Şahmat Olimpiadasına start verilib

Gənclər və İdman Nazirliyinin, Azərbaycan Şahmat Federasiyasının təşkilatçılığı ilə Qax Olimpiya İdman Kompleksində 16 yaşadək yeniyyətlərin Respublika Şahmat Olimpiadası keçirilir.

Federasiyanın mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, yarışda Azərbaycanın 26 şəhər və rayonundan 45 şahmat təşkilatı təmsil olunur. Ümumilikdə olimpiadada 482 yeniyyətme iştirak edir.

Əsasnaməyə görə A qrupunda 2008-2013, B qrupunda isə 2014-cü il təvəllüdlü - 10 yaş və daha kiçik şahmatçılar mübarizə aparır.

Respublika Şahmat Olimpiadasına avqustun 15-də yekun vurulacaq.

“Ludoqorets”in futbolçusu: “Qarabağ” bizə ilk 20 dəqiqədə çətinliklər yaratdı

Yaxşı komandaya qarşı oynadıq. Bu sözləri AZƏRTAC-a açıqlamasında Bolqarıstanın “Ludoqorets” komandasının futbolçusu Olivye Verdon UEFA Çempionlar Liqasının III təsnifat mərhələsində “Qarabağ”a 2:1 hesabı ilə qalib gəldikləri oyunu şərh edərkən deyib.

İyirmi doqquz yaşlı mərkəz müdafiəçisi oyunun özləri üçün çətin keçdiyini bildirib: “Qarabağ” bizə ilk 20 dəqiqədə çətinliklər yaratdı. Çünki rəqib

vruraraq qələbə qazandıq. Biz Bolqarıstanda çox ağır görüş gözləyir. Üstün tərəf olsaq da, hələ heç nə bitməyib”.

O.Verdon əzmkarlıq sayəsində qələbə qazanmışlarını söyləyib: “Komanda şəklində döyüşdük. “Qarabağ” bərabərlik qolunu vurmaq üçün son dəqiqələrdə təzyiqi

topla çox yaxşı oynamağı bacarı. Lakin daha sonra toparlandıq və iki qol artırmışdı. Doğma meydanda daha yaxşı şanslarımızın olacağını düşünürəm”.

Qeyd edək ki, “Qarabağ” “Ludoqorets”lə cavab oyununu avqustun 13-də səfərdə keçirəcək.

“Qarabağ”ın sabiq futbolçusu: Hakimin “Ludoqorets”ə simpatiyası hiss olunurdu

Hakimin rəqibə simpatiyası hiss olunurdu. Bunu “Report”a açıqlamasında Azərbaycan millisinin və “Qarabağ”ın sabiq futbolçusu Emin İmaməliyev UEFA Çempionlar Liqasının III təsnifat mərhələsində Bolqarıstan təmsilçisi “Ludoqorets”lə oyuna bağlı deyib.

Mütəxəssis hakimin “Qarabağ”a qarşı bəzən ədalətsiz qərarlar verdiyini düşünür: “Ludoqorets” sanki kobud oynayırdı. Hakim də onlara heç bir vərəqə göstərmək, qapılarına cərimə zərbələri tətbiq etmək istəmədi. Birinci hissədə Marko Yankoviç, Olaviyo Juninyoya qarşı dəfələrlə kobudluq edildi. Amma hakim “Qarabağ”ın futbolçularına sarı vərəqələr göstərirdi”.

E.İmaməliyev məğlubiyyəti bəxtsizliklə əlaqələndirib:

“Qarabağ” oyuna pis başlamadı. Sadəcə, həmin gün komandanın bəxti gətirmədi. Qol imkanlarından istifadə edə bilmədilər və qapılarında iki top gördülər. Komanda cavab oyununa daha yaxşı hazırlaşdı pley-offa yüksəlmək üçün istənilən nəticəni əldə edə bilər. Şans hər zaman var. Məncə, bir top fərqi “Qarabağ” üçün problem olmamalıdır. Futbolda hər şey mümkündür. İnanıram ki, mərhələni keçən tərəf “Qarabağ” olacaq. İstər-

istəməz bu rəqiblə ilk dəfə qarşılaşdırdı”. O, rəqibin zəif olmadığını da vurğulayıb: “Ola bilər rəqibi tam analiz etməmişdilər. Qurban Qurbanov da demişdi ki, oyuna istədikləri kimi hazırlaşa biləyiblər. Bəlkə hardasa çatışmazlıqlar olub. Artıq rəqibi daha

yaxşı tanıyırlar. Fikrimcə, analiz edib, istədikləri nəticəni qazanacaqlar. İlk hissədə heç olmasa bir, iki qol vursaydılar, oyun fərqli davam edərdi. Rəqib də zəif deyil. Neçə ildir Bolqarıstan çempionu olurlar”.

Qeyd edək ki, Azərbaycan çempionu “Ludoqorets”ə 1:2 hesabı ilə uduzdu. Cavab qarşılaşması avqustun 13-də olacaq.